

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Zgodovinsko potovanje našega kralja

Danes - na francoskih tleh

Ves francoski narod pričakuje našega vladarja s prazničnim čuvstvom in toplo ljubeznijo

Bili so časi, ko so se kralji lahko udarili po prsih, češ: »L'état c'est moi!« Država sem jaz! Država je tu radi mene, državljani so tu, da ustrežejo tudi vsaki moji osebni kaprici, pa naj bi bila še tako neumestna in celo škodljiva organizirani človeški družbi, državi. Ti časi so hvala Bogu že daleč za nami.

Toda še danes žive kralji, ki nosijo zlato krono radi krone same, radi njenega zunanjega bleska. Nosijo jo pač zato, ker so to delali že njihovi predniki, nosijo jo morda zato, da se ohrani tradicija. Pogosto jo nosijo le tako, da ob koncu njihove življenjske poti ostane pač samo še cela, in sicer za njihove dediče. Tedaj ne bo ob njenem robu sledov znoja, ki so ga iztisnile iz kraljeve glave skrbi za vladano ljudstvo in intrige zamotanega političnega življenja. Ob tej kroni ni sledov za kraljevo osebnostjo, vsa doba njegovega kraljevanja je šla mimo njega, ne da bi ji on utegnil pritisniti žig svoje osebnosti, svojih vladarskih vrline.

Poznamo še tretjo vrsto kraljev, to so kralji-vladarji. Ti kralji nočejo nositi krone samo »za reprezentanco«, ti nočejo narodov in držav samo predstavljati, ampak hočejo v resnici vladati. Ne boje se odgovornosti, ampak jo odločno vzamejo na svoja ramena. Ne morejo se sprijazniti s tem, da bi razvoj dogodkov samo ob strani motrili, ampak hočejo v razvoj sami poseči in mu tudi dati zaželeno smer.

Med te kralje spada naš vladar kralj Aleksander. Lažje je kraljevati iz ozadja in ne posegati v politično življenje, ki je že samo na sebi tako vsakdanje in ki ga duši oziroma splet in neutešnih strasti. Toda danes, v teh razburkanih časih potrebujemo kralje, ki imajo pogum tudi vladati, zajadrti s svojim čolnom med penče se valove in jim rezati vrhove desnih in levih ekstremov, ki se z enako strastjo in z enakimi političnimi sredstvi, bijejo za oblast. Okoli sebe imamo dovolj zgledov, ki nam nazorno kažejo, kam zaidejo države, v katerih je bil prepuščen politični razvoj svobodni igri in niso vladarji znali zadržati vala ekstremizma, pa naj bo to ultranacionalističnega ali skrajno levičarskega.

Posebno na področju zunanje politike naš kralj rad da osebno pobudo. Prav te dni se je vrnil iz obiska v Sofiji, ki tvori nekaj zaključni člen dolge verige odločnih pobud našega vladarja za zблиžanje z brati Bolgari. Morda se pred dobrim letom se je zdel ta obisk nemogoč. In vendar je do njega prišlo in sadovi pogumnega dela za končno pomirjenje na Balkanu se bodo kmalu poznali.

Danes stopi naš vladar v spremstvu kraljice Marije na francoska tla. Niti ta obisk pri starih zaveznikih nima značaja kakšnega počitniškega potovanja, ampak za uradnim sprejemom pridejo n. vrsto važni razgovori mednarodnega političnega značaja. Po vestih iz Pariza pripravljajo kralju Aleksandru sprejem, kakršen se spodobi inozemskemu vladarju in zavezniku. Ta sprejem bo priskrben, iskren, kakor more biti priskrben pozdrav najvišjih predstavnikov dveh zaveznikov držav, katerih zavezništvo in prijateljstvo je bilo preizkušeno na krvavih poljanah in tudi v nevarnem povojnem političnem vrvenju, ko so vezi marsikaterega zavezništva popokale.

Naše zavezništvo ni morda samo sentimentalnega značaja, tudi ne samo prijateljstvo, ki naj bi slonelo na starih in novejših kulturnih zvezah, ampak tudi zavezništvo dveh držav, ki sta si premišljeno in z določenim namenom podali roke. Mi hočemo ohraniti teritorialne pridobitve svetovne vojne, in sicer ne zgolj iz navadnega egoizma, ker gre pač za našo zemljo, ampak tudi zaradi prepričanja, da so mirovne pogodbe, čeprav so človeško delo in kot takšne nepopolne, dale v celoti zadoščenje milijonom in milijonom tlačanih narodov za prestane krivice in da imajo vsled tega trdno moralno podlago. Naša težnja, da se te pogodbe ohranijo, je toliko bolj moralno upravičena, kolikor razne revizionistične gonje te moralne podlage nimajo, ker po veliki večini težijo za pridobitvijo vošesti drugih narodov in ne priznavajo revizije

tam, kjer bi njihovi začetniki sami morali vrniti ozemlje, ki etnološko ni njihovo. (Julijska Krajina n. pr.)

Kakor nam je dragoceno zavezništvo mogočne francoske republike, tako je gotovo, da tudi Jugoslavija predstavlja dancs pomemben činitelj na mednarodnem poprišču. Položaj naše države na Balkanu se čedalje bolj utrjuje. Jugoslavija je članica Male antante, ki danes lahko igra vlogo velesile. Naši nasprotniki ne govorijo danes več o nas s prezirom, ki smo ga bili vajeni in smo ga potrpežljivo prenašali leta in leta. Francija torej lahko vidi v nas vrednega zaveznika, ki res nekaj odtehta.

Gotovo je bilo storjenih že mnogo poskusov, da bi našo državo odtrgali od Francije; vezi s Francijo naj bi se vsaj zrahljale. Ti poskusi niso uspeli, kakor ne poskusi, da bi Fran-

cija pustila nas na cedilu in bi se za našim hrbtom sporazumela Barthou nam je še nedavno dal odločno zagotovilo v tem pogledu. Francozi dobro vedo za naše želje in za pogoje, pod katerimi bi bili pripravljeni pogoditi se s sosedi. Treba se bo že sprijazniti z dejstvom, da naša država obstoji in da ima do obstanka tudi pravico. Poskuse, da bi se vezi med nami in Francozi zrahljale, moramo pobijati z reševanjem konkretnih vprašanj; odvaliti moramo vsak kamen spotike, na katerega bi se ti poskusi lahko oprli.

Triumfalne poti svojega vladarja skozi množice prijateljskega francoskega naroda nikakor nečemo kvariti z nadaljnjim naštevanjem svojih vsakdanjih skrbi. To bi bilo tudi odveč; saj je kralj Aleksander na glas demokratičnega vladarja, ki ve za želje ljudstva.

Tri dni gost Francije

Marseille in Pariz se odevata v praznično obleko

Spomenik vojakom padlim na vzhodu, kjer bo danes Nj. Vel. kralj položil venec

„Echo de Paris“ Državnik - voditelj - vojak

Pariz, 8. okt. AA. »Echo de Paris« je objavil pod naslovom »Slavna postava Aleksandra I., jugoslovanskega voditelja v vojni in miru«, nenavadno tople članek izpod peresa Raymonda Cartierja. Reklji bi lahko, pravi pisec, da je Nj. Vel. kralj Jugoslavije Aleksander, ki bo jutri stopil na francoska tla, nekoliko tudi naš po svojem veličastnem telegramu, ki ga je leta 1915 poslal po junaškem umiku čez Albanijo Raymondu Poincaréju: Srbije ni več, toda njena vojska ostane. Pripravljeni smo priti k vam in nadaljevati borbo na francoski fronti.

Ni ne more bolje označiti vladarja ne naroda, nadaljuje pisec, kakor ta brzobjavka v štirih vrstah. Ta brzobjavka je zgovornejša od najlepših strani zgodovine. Dokaz je žilavosti volje nezlomljivega naroda pod enim izmed največjih voditeljev, kar nam jih je vojna odkrila.

Nato govori pisec članka o Nj. Vel. kralju Aleksandru kot vojaku in državniku in

pravi, da se je Nj. Vel. kralj Aleksander enako proslavil v vojni, kakor v miru. Pisec naglašja, da sta v Nj. Vel. kralju Aleksandru združena vojak in državnik in da se »iz te celote izraža čudovito markantna osebnost človeka v najpopolnejšem in najpohvalnejšem pomenu besede.«

Članek nato nenavadno nazorno popisuje zmage in gorje ter končni triumf herojskih bojev za osvoboditve in zedinjenje Jugoslovancev. Zelo pohvalno piše članek tudi o velikih naporih in uspehih na polju notranjega urejevanja Jugoslavije, o čemer pravi pisec, da poteka v znamenju notranje sloge in vere v bodočnost. Nato navaja nekatere podrobnosti iz življenja jugoslovanskega kraljevskega para in zaključuje svoj članek z besedami:

Pariz bo sprejel kraljevski par z globljimi čuvstvi, kakor zgolj s spoštovanjem. Kako ne bi iz vsega srca vzklikali kralju, ki nosi na svojih prsih naše največje vojno odlikovanje, vojaško kolajno, in ki pojde na pietetni obisk v Saint-Cyr, da vidi šolsko klop, kjer je vrezano ime njegovega očeta, gojenca naše najuglednejše vojaške šole, Petra I. Osvoboditelja!

Marseille čaka

Marseille, 8. okt. AA. Tu vlada ogromno zanimanje za prihod Nj. V. kralja Aleksandra. V Marseilleu je že mnogo predstavnikov francoskih listov, med njimi posebni poročevalci agencije Havas, »Petit Parisien«, »Journal«, »Figaro« itd. Prisotni so že tudi predstavniki svetovnih

Od torka do sobote

Dnevni red slovesnosti, prirejenih na čast našega kralja

Belgrad, 8. okt. m. Program uradnega obiska Nj. Vel. kralja in kraljice v Franciji je določen sledeče:

Nj. Velicanstvi bosta prispela v Marseille s jugoslovanske vojnega ladja »Dubrovnik« v torek popoldne. Njima nasproti bo šla vsa francoska sredozemska mornarica, ki bo odala v čast gostoma 101 topovski strel.

V Marseilleu ju bodo sprejeli člani francoske vlade, zunanji minister Louis Barthou in mornariški minister François Pietri, nadalje zastopniki vseh vojaških in civilnih oblast, bivši bojevniki s solunskih fronte kakor tudi meščanstvo. Francoska mornarica bo pod poveljstvom admirala sredozemske mornarice spremljala jugoslovansko vojno ladjo s suverenoma v staro marseillsko pristanišče. Slavnostno izkrcavanje visokih gostov se bo izvršilo na belgijski obali, kjer bodo francoski mornarji formirali častni špalir.

Takoj po prihodu naše kraljeve dvojice v Marseille, bo v dvorani marseillske prefektore čajanka, nato pa bo naš kralj položil venec na spomenik Poilus d'Orient (vojakov vzhodne fronte).

Nato se bosta suverena v spremstvu francoskih uradnih zastopnikov peljala na železniško postajo in nadaljevala s posebnim vlakom pot v Pariz, kamor bosta prispela s spremstvom v sredo dopoldne.

Po slavnostnem sprejemu na pariški železniški postaji se bosta Nj. Velicanstva odpeljala v hotel »Crillon« ki ga je francoska vlada stavila na razpolago svojim visokima gostoma.

Istega dne dopoldne se bo Nj. Vel. kralj odpeljal na Arc de Triomphe, kjer bo položil zlat venec na grob francoske neznane vojak. Opoldne bo predsednik francoske republike g. Lebrun priredil visokima gostoma intimno kosilo v Elizejski palači. Ob 15 bo Nj. Vel. kralj uradno obiskal predsednika francoske republike. Kmalu nato pa bo g. Lebrun vrnil obisk našemu kralju v hotelu »Crillon«. Nato bosta oba državna poglavarja uradno sprejeta v palači pariške občine. Temu sprejemu bo prisostvoval celotni občinski odbor pariške občine z županom na čelu.

Naslednjega dne, v četrtek, bo Nj. V. kralj v Satoriju prisostvoval veliki reviji čet. Od tam se bo Nj. Vel. kralj odpeljal v znamenito vojaš-

»Dubrovnik« — ki vozi kraljevskega potnika

listov. Posebno močno so zastopani angleški in ameriški ilustrirani listi.

Nj. V. kralju Aleksandru pripravljajo veličasten sprejem. Po končno določenem sporedu za sprejem Nj. V. kralja se bo jugoslovanski vladar izkrcal v torek na Quai des Belges v starem pristanišču. Tu bo Nj. V. kralja sprejelo posebno odposlanstvo, ki prispe v Marseille jutri s pariškim brzovlakom. V tem odposlanstvu so: francoski zunanji minister Louis Barthou, član vrhovnega vojaškega sveta general Georges, podadmiral Dada, podadmiral Joubert, član vojaške hiše predsednika republike podpolkovnik Bellefont, francoski vojaški ataše v Belgradu podpolkovnik Betuar, general Lamble in tajnik poslanstva de Segan.

Poleg teh uradnih osebnosti bodo v odposlanstvu, ki naj sprejme jugoslovanskega kralja jugoslovanski poslanik v Parizu dr. Miroslav Spalajković, maršal dvora Dimitrijevič, tajnik poslanstva Miljutin Mirković, šef kabineta zunanega ministra Jevtiča Branislav Marković, podšef protokola v francoskem zunanjem ministertvu Loseilles.

Pri prihodu bo Nj. V. kralja pozdravil kot delegat odbora za francosko-jugoslovansko prijateljstvo, ki mu predseduje Herriot, general Lamiable. Po pozdravu s prisotnimi zastopniki civilnih in vojaških oblast se bo Nj. V. kralj v spremstvu svoje suite in uradnih zastopnikov francoskih oblastev odpeljal z avtomobilom, pred katerim bo šel oddelek konjenice, k spomeniku bojevnikov vzhodne fronte. Tu bo položil venec. Odtod se bo Nj. V. kralj s svojim spremstvom in z drugimi uglednimi osebnostmi napotil po ulici Corniche in po ulici Praga v marseillsko prefekturo, kjer ostane do odhoda na postajo, odkoder bo nadaljeval pot v Pariz.

ko šolo v St. Cyr, kjer se je šolal pokojni kralj Peter. V tej šoli se bo ob tej priliki odkrila tudi spominska plošča pokojnemu kralju Petru. Naša kraljevska dvojica bo v tej vojni akademiji ostala na kosilu. Popoldne bo Nj. V. kralj v hotelu »Crillon« ali pa v našem pariškem poslanstvu sprejel v avdienco jugoslovansko kolonijo v Parizu. Istega dne zvečer bo predsednik francoske republike z gospo priredil gala večerjo na čast visokim gostom.

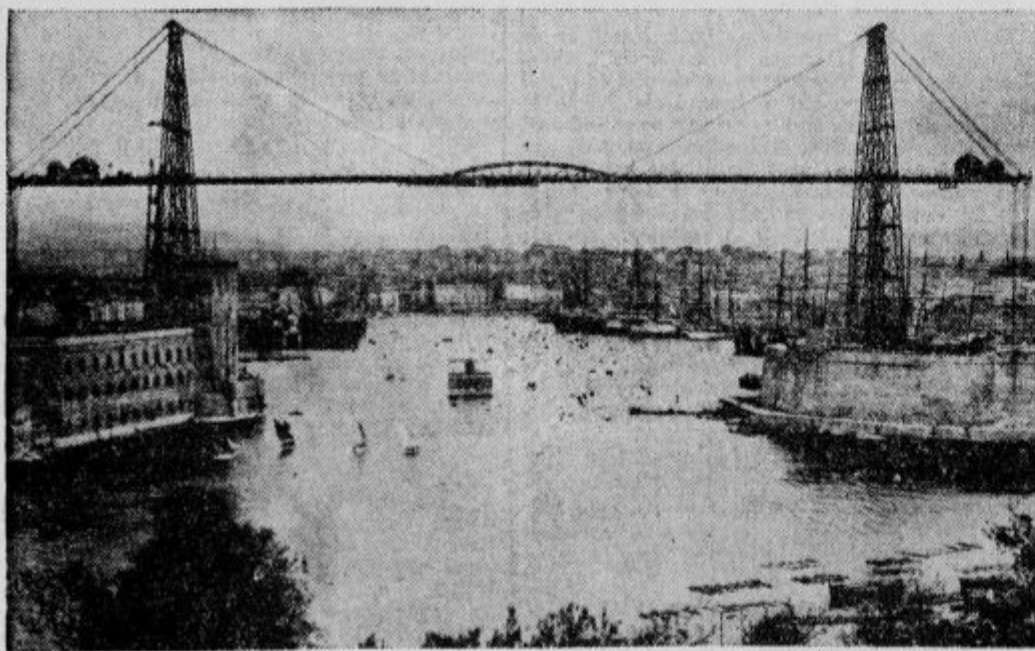
Prihodnji dan, v petek, 12. okt., bo naša kraljevska dvojica obiskala jugoslovansko pokopališče v Thiairsu. Nato pa bosta prisostvovala intimnemu kosilu v Elizejski palači. Popoldne bo sprejel Nj. V. kralj v avdienci predsednika franc. vlade Doumerguea, zunanega ministra Barthouja, vojnega ministra, maršala Petaina in finančnega ministra Germaina Martina. Zvečer bo v čast gostom na Quai d'Orsayu gala večerja, s katero bo zaključen uradni program bivanja jugoslovanskih suverenov v Parizu.

Naši časnikarji so že prišli

Pariz, 8. okt. b. Z nocojšnjim brzovlakom so prispeli na vzhodni kolodvor v Parizu jugoslovanski časnikarji, ki bodo spremljali jugoslovansko kraljevo dvojico za časa njenega bivanja v francoski prestolici. Na pariškem kolodvoru so jim želeli dobrodošlico predstavniki zunanega ministertva, zastopnik našega poslanstva ter odposlanstvo njihovih stanovskih tovarišev v Parizu. (»Slovenec« zastopa v jugoslovanskem časnikarskem odposlanstvu glav. urednik g. dr. Ivan Ahčin.)

Komunisti v Ameriki

Newyork, 8. okt. b. Jutranji listi poročajo, da je v ameriški vojni mornarici odkrita komunistična zarota. Noben mornar ne sme imeti na ladji privatnih stvari, ukrepane pa so vse varnostne mere, da se vsaka agitacija in vsaka nevarna akcija prepreči. Zaenkrat še ni bil nihče aretirán, ker se ni moglo dokazati nikomur ničesar, čeprav se jasno vidi razpoloženje mornarjev, ki vlada na posameznih pomorskih enotah.

Pogled na vhod v pristanišče v Marseille-u, kjer bo pristal »Dubrovnik«

Boljševiški napad na Španijo

Novi sunki revolucije

Vlada je sicer v glavnem upostavila red, a v podeželju še ne

Hendaye, 8. okt. c. V teku današnjega popoldneva se je položaj v Španiji poslabšal. Razen v Barceloni so se nemiri danes popoldne ponovili tudi v Madridu. Ponovitev revolucionarnih akcij je najbrž pripisovati temu, da je anarhističnemu vodstvu skrajnih sindikatov uspelo pobegniti neznano kam. To vodstvo je sedaj očitno začelo z ofenzivo proti vladi. Javno se vidi to iz tega, da se generalna stavka v podeželju širi, dočim v večjih mestih poenjuje.

Zelo nevaren pa postaja položaj v Andaluziji. Zdi se, da imajo tukaj anarhisti najlažji posel. Danes je prišlo do krvavih bojov v Malagi, kjer so bile ubite tri osebe. Kri je zopet tekla v Seville in je bilo tja poslano vojaštvo za ojačanje posadke. V provinci Andaluziji se agitacija silno naglo širi med kmetijskim ljudstvom. Ponekod so ljudje navadili na cerkve in župnišča. Dandaj je zgorela ena cerkev in eno župnišče.

Tuče, ki so se nahajali v letoviščih na španski obali v Andaluziji, so policijske oblasti kratkoma prepeljale v Gibraltar. Tudi v San Sebastianu so se ponovili nemiri in so našle smrt tri osebe.

Življenje in konec rdeče republike

Madrid, 8. okt. TG. Predsednik katalonske vlade, Companys, ki je še v soboto proglasil »svoobodno katalonsko državo v mejah zveznih republik Iberije«, se je moral v nedeljo zjutraj vdati vladnim četam, ki so prišle iz Madrida pod poveljstvom generala Dominga Bateta in so v ranih urah začele obstreljevati vladno palačo puntarske vlade s topovi.

Vest, da je Companys proglasil neodvisno katalonsko državo, je bila sprejeta v Madridu kot strela z jasnega neba in vsem je postalo jasno, da je katastrofa neizogibna. Vlada je takoj proglasila obsedeno stanje po vsej državi. Vlada se je bala, da bo general Batet odklonil povelje, da zažudi upor v Barceloni, toda proti vsem pričakovanjem je povelje sprejel in ga z bliskovito naglico in z neverjetno odločnostjo izvršil v 12 urah. Uporniško vlado je strmoglavil prav za prav le z 2000 vojakov, ki jih je postavil okrog palače, v kateri je sedel Companys in pošiljal puntarske proglase po radiu po vsej državi. Proti vladnim četam je bilo postavljenih nekaj revolucionarnih čet, nakar se je po pripravljenem topniškem ognju izvršil naskok z bajonet, ki je popolnoma uspel, ker so celokupno uporniško vlado zajeli. Pri tej priliki je padlo okrog sto vojakov na obeh straneh in vladna palača je na štirih straneh od topovskih krogel močno poškodovana. V Madridu so vest o potlačitvi upora v Barceloni sprejeli z velikim zadoščenjem. Takoj so se zbrale ogromne skupine ljudi, ki so drle proti stanovanju bivšega predsednika vlade in vodje framasonov Azane, ki ga sedaj vsi dolže, da je na tistem pripravil upor rdeče in framasonske fronte.

Upravo nad uporniško Katalonijo je dobil v roke polkovnik Jimenez-Arenas. Prevzel je v svoje roke vso oblast avtonomne katalonske vlade, pa tudi funkcijo aretirane barcelonskega župana. Polkovnik Jimenez je izjavil, da se popolnoma zaveda svoje odgovornosti in da bo do konca izvršil svojo dolžnost.

Davi so vojaške čete tudi zajele in zaprle ves revolucionarni odbor, ki so ga sestavljali večinoma sami mladiči in ki je zasedal od petka brez prestanka.

Upor traja v Asturiji

Samo v Asturiji, kjer so rudarji napadli rdeče vojaške čete, je položaj še nejasen. Vlada trdi, da njene čete stalno napredujejo, toda zasebne vesti pravijo, da temu še ni tako in da se delavske revolucionarne čete dobro drže v nekaterih goratih predelih Asturije. Orožje so delavci še pred nedavnim časom dobili od parnika »Turquesa«, ki ga jim je tajno pripeljal in odložil na asturski obali. Večina mest in trgov je bila še davi v rokah upornikov, kljub šestim polkom poljske in težke artilerije, ki so bili poslani v te kraje, kjer divja upor.

Iz Govona poročajo, da so se tamkajšnji uporniki umaknili na hrib Santo Catarino, ki je obstreljuje z morja s težkimi topovi križarka »Libertad«. Tudi v rudarskem mestu Leonu se je mnogo upornikov umaknilo v hribe. Se zmeraj razpolagajo e precejšnjo količino municije. — Revolucionarji so v Logronu zažgali mestno hišo in cerkev. Policija jih je po hudem boju razgnala. Tri osebe so bile ubite.

Zagrebska vremenska napoved: Nestalno in spremenljivo, oblačno ter precej hladno.

Dunajska vremenska napoved: Mirno jesensko vreme. V višinah mraz. Lahna oblačnost.

Iz škotskih planot

Znana slovenska ljubiteljica gora M. M. Debelakova se nahaja v spremstvu ge. C. O. peland, učiteljske angleskega jezika na tukajšnjem vseučilišču, na propagandnem potovanju v Angliji, kjer bosta predavali o lepoti naših krajev v najodličnejših angleških klubih. Včeraj, t. j. 4. t. m. je imela ga. Debelakova svojo prvo predavanje v »Ladies Alpine Clubu«. Pred pričetkom predavanja ste imenovani potovali po škotski in v naslednjem nam podaja ga. Debelakova svoje misli in dojme o škotskih planotah.

Op. uredn.

Kako naj vam opišem vtise te čudovite dežele — samoto škotskih barij?

Po čistinih potokajo ozke steze, ki se izgubljajo v neskončnost. Hodiš in hodiš, a sčez se vije dalje in dalje v samoto. Utrujen sedeš na so-tasta tla sredi rdečega resja in zasanjaš.

Daleč tja pod nebo žare planote v rdečem bleisku jesenskega vresa. Le tu in tam obvisi oko na zelenorumenem travnatem osredku. Iz lokev izvira zlorajava voda, napaja zamoke in jarkle ter najde končno pot k potoku, ki riše v kameniti strugi zlate trakove v rdečo pokrajino. Po brisu zrastle stari bori so zibajoče tenje na svetlem nebu. V sapi trepeče siva breza. V resju zašumi — sivorjavi zajec, ki preplašeno odskoči in izgine. A čuj! Zategel glas zalebdi v zraku. Sledi mo drugi, višji, ki zatrepče kot siva breza, zajče tretji in preide zamirajoč v prvega. To je škotsko godalo na meh. Zamolklo done ubrani glasovi čez pian. Te lepote so tihe, nežne in skromne, preskromne, da bi jih človek v hipu doimel. Ob dolgem, tišem popoldnevu ali sanjaviem jutru boš zrl, poslušal in doimel.

Odkod orožje?

Vlada je prišla sedaj tudi na sled ogromni organizaciji tihotapljenja orožja, ki je svetlo že par mesecev in dobavljalo revolucionarnemu odboru orožje in municijo. Dne 28. septembra so uporniki še izkladali na raznih skrivališčih asturske obale velike količine orožja. Dne 13. septembra so dobili pet ton orožja in municije v bližini San Sebastian. Snoti so odkrili veliko skladišče orožja tudi v bližini San Sebastian in so ga zasegli. Uporniki najbrž niso imeli več časa, da bi ga bili dvignili. Tudi francoska obmejna carina je že večkrat zasegla orožje, ki so ga prenašali tihotapel, in opozorila španske oblasti na to. Bajje je orožje prišlo iz Antverpena, tja pa bržkone iz Belgije ali Nemčije. Francoske oblasti so zasegle v Bordeauxu ladjo, ki je prevažala iz Antverpena »stare železce«, ki se je pa izkazalo, da je le orožje (strojne puške, bombe itd.).

Novi nemiri v Barceloni

Hendaye, 8. okt. c. Danes popoldne so se zopet ponovili nemiri v Barceloni. Prišlo je do streljanja med vojaštvom in revolucionarji. Posebno ostro so bile borbe pred centralnim poštnim poslopjem. Vendar se je že v teku današnjega dne tudi v Barceloni večina delavstva začela vračati na delo. Tramvajski promet opravlja vojaštvo. Železniški promet še ni normalen. Kakor v Madridu, dovažata tudi tukaj vojaštvo živila v mesto.

Vlada je izdala proglas, v katerem poziva, da mora prebivalstvo oddati vse orožje, in to v teku 24 ur. Pri komur bi se našli orožje, bo predan naglemu sodišču.

Najbolj nejasen pa je še položaj v Asturiji.

Odmevi Mussolinijevega govora

Pariz, 8. okt. AA. Vladimir d'Ormesson komentira v »Figaroju« Mussolinijev govor in se izprašuje, ali je res, kar je Mussolini rekel, da je zdaj poslednjič ponudil Jugoslaviji sporazum. — D'Ormesson se vpraša, ali ni to morda šele prvič. Vendar je pisec članka zadovoljen, da je Mussolini poudaril idejo sporazuma. Clankar omenja obenem tudi glasove, po katerih naj bi Barthou izvršil nekakšno posredovanje med Jugoslavijo in Italijo; in prihaja do zaključka, da je ta beseda zelo ponesrečena. Posredovalec, izvajal pisec, pomeni sodnika. Mi pa nimamo soditi ne Italiji, ne Jugoslaviji. V ostalem smo mi zavezniki in prijatelji Jugoslavije. Bili smo zavezniki in smo ostali prijatelji Italije. Zato smo v zelo ugodnem položaju, da lahko ponudimo v korist evropskega miru

Trgovci zborujejo

Ljubljana, 8. oktobra.

V Trgovskem domu se je zbralo danes številno trgovstvo, kot že dolgo ne. Vidi se, da so izredno težke razmere privabile na zborovanje veliko število trgovstva in da je položaj v resnici tak, da bo treba nujno poiskati iz njega najpametnejšo rešitev. Zborovanje v veliki dvorani Trgovskega doma je vodil predsednik ljubljanskega združenja g. K. Soss. V svojem govoru je v uvodoma dejal, da se trgovstvo zaveda svojih državljanskih dolžnosti in kaj je treba dati državi. Toda pri tem je treba paziti tudi z druge strani, da so zahteve davčne uprave v skladu z zakoni in da niso protizakonite. Nato je v svojem govoru navedel celo vrsto slučajev v davčni praksi, ki jasno ilustrira težave, ki jih ima ljubljansko in sploh slovensko trgovstvo. Med drugim je navedel, da so zahteve, ki so bile postavljene v zadnjem času pri pridobitvi, veliko pretežke. Pridobitna bi se morala sestavljati odnoso predlagati po navodilih zakona. V svrhu ugotavljanja odmere pridobitine, se danes ne poslužujejo davčne oblasti nič več zaupnikov, kakor nekoč, ampak jim je edini cilj pri pridobitni, da dosežejo za državno blagajno potrebne zneske. Nadalje se je dotaknil vprašanja taks. Ugotovil je, da ni mogoče pobirati taks od službenih prejemkov zasebnih nameščenec, zlasti kar se dogaja v sedanjem času, da se namreč pobirajo te takse za par let nazaj. Nadalje ljubljansko trgovstvo ni zadovoljno s pobiranjem takse na račune. Pri poslih: »blago za denar«, pri katerih ne nastajajo nobene terjatve niti upniki, po njih mnenju ni treba pobirati takse na račune,

Korakajočemu po ozki stezi, vodeči čez planote, ti bo ob toliki veličini tesno pri srcu. Ure in ure hodiš, a ne srečaš človeka, niti naselja. Zdi se ti, da je bil danes ustvarjen ta svet, ustvarjen le zate, ki tiho stopaš v samoti.

To je škotska planota...

Borna je ta zemlja, tenka je plast rodine na holmih in moljavah. V globenih je svet močvirnat. Kmetje plačajo letno malo odškodnino, potem pa kopolje šoto, kolikor žele, oziroma kolikor se jim zljubi. Rodovitna in obdelana so tla le ob rekah in jezerih. Po planotah bi celo naš Krašovec ne mogel predelati ledine v oranico. Zato so naselja redka in vezana le na redke žile rodovitne zemlje. A tudi ta ni bogvedi kako izrabljena (vsaj po naših pojmihi ne), saj Skot ni poljedelec. Ribji lov in živinoreja so glavne panoge zaslužka in dela v škotskih pokrajinah.

V ogradah vidiš krasno živino, večinoma črno. In, o čudež — brez rogov! Da, prav zares. Svileno-črne krave nimajo rogov in nalčijo iz daljave teletom. Ko prideš bliže, vidiš, da je to odrasla živina. Po holmih vidiš nešteto volnenih klopčičev — ovac s črnimi obrazi. Prav podobni so ogrskim pastirjem v kosmatih bundah. Hipoma ožive ti volneni klopčiči. Zbirajo se iz vseh vetrov, hite niz breg in se strnejo v čredo. Temna bežica žival jih obkroža. Škotski pes-ovčar Collie zbira svojo čredo. Od sile pametne so te živali. Lastniki ovčjih čred prirede vsako leto tekme. Ovce poženo visoko v gore ter jih razkrope. Nato sestopijo v dolino in spuste svoje pse-ovčarje, ki odbreje v goro in tekma se prične. Zmagovalec je tisti, ki najprej priprse s svojo čredo v dolino. Četudi vse to vidiš, se ti zdi neverjetno, kako spozna pes svojih 50 ali 60 ovac izmed stotine tujih.

Sredi tihotnih planot leže škotska jezera. Ve-

Šest tisoč oboroženih rudarjev se trdovratno brani pred vladnimi četami. Vlada je morala poslati ojačenja in pričakovati je, da bo tudi tod borba kmalu končana.

Telefonske zveze med Parizom in Madridom so bile danes zopet prekinjene.

Madrid, 8. oktobra. c. Madridska policija je danes obiskala vse madridske trgovce in jim dala podpisati dokument, po katerem se trgovci obvezujejo, da bodo odslej naprej imeli odprte trgovine. Trgovci, ki bi se naprej imeli trgovino zaprto, bo moral plačati 20 tisoč pezet kazni.

Madrid, 8. okt. c. Avtomobile, ki so pod vojaškim spremstvom peljali živila na trg, so revolucionarji napadli. Zato se danes živilski trg sploh ni vršil.

Azanski zaprt

Madrid, 8. okt. b. Čeprav se uradno še ne potrjuje, se vendar trdovratno govori, da so oblasti ponoči aretirale predsednika katalonske republike Azano v bližini Barcelone ravno v trenutku, ko je hotel pobegniti v Francijo.

Lerroux - salvador

Navdušenje po španski policiji

Ukrepe, ki jih je izdala vlada, da potlači revolucionarno gibanje, je ljudstvo povsod sprejelo z velikim navdušenjem. To se je videlo danes, ko so desetstotni priredili navdušene ovacije predsedniku španske vlade Lerrouxu, ki je zapustil svoje stanovanje in se odpeljal z avtomobilom v notranje ministrstvo. Mnogi so obkolili njegov avtomobil, tako, da je prispel v ministrstvo šele z veliko zakasnitvijo. Mnogi so napolnile vse prostor na trgu Puerta del Sol in stranske ulice. Ministri, ki so bili na konferenci, so se morali pokazati na balkonu. Prebivalstvo jih je pozdravljalo kot rešitelje Španije. Ko je kasneje predsednik vlade Lerroux odšel v predsedniško republiko, da poroča državnemu poglavarju o položaju, se je njegov avtomobil komaj preril skozi množice. Vse hiše so okrašene z zastavami. Podobne manifestacije so se vršile tudi v drugih krajih. Vojaške oddelke so meščani prav tako pozdravljali z navdušenjem.

Letalska nesreča

Milan, 8. okt. b. Preden je imel Mussolini svoj govor v Milanu, sta se srušili dve vojaški letali, ki sta opravljali razgledniško službo nad mestom. Eno letalo je padlo v ulico Paganini, drugo pa na privatni vrt v bližini te ulice. Nihče ni bil pri padcu letal ubit. Pilota Costori in Fuse sta se pravočasno rešila s padali.

Zavidljiv plen belgrajske policije

Roparji iz „boljših krogov“

Belgrad, 8. okt. m. Tukajšnja policija je imela včeraj veliko srečo, ko je prišla na sled skupini mladih roparjev iz boljših krogov, ki so v naši prestolnici že skoraj dve leti vršili razne drzne vlope, vdrali v blagajne in izvrševali še razna druga kazniva dela. Šef te roparske družine je bil absolvirani realac in sedanji slušatelj tehnike Ivan Rajter, ki se je v glavnem bavil s prodajo avtomobilov. Podšef te roparske skupine pa je bil medicinar Radoslav Martinović. Ta pokvarjena mladina je že dalj časa izvrševala razne rope v tukajšnjih gospodarskih ustanovah. Celo v blagajno tukajšnje davčne uprave je vtkala svoje prate in nakradla denarja nad pol milijona dinarjev. Vodja Rajter je bil pred kratkim na policiji kaznovan radi nekega delikta in je odsedel tam 20 dni. Ko je bil zopet odpuščen, je nadaljeval zopet svoje delo, ni pa pomislil, da ga stalno zasleduje ostro oko tajne policije. Da ga je ravno pripravljala za

Smrt solnograškega nadškola

Dunaj, 8. okt. AA. Korbiro poroča, da je umrl Rieder, nadškof solnograški.

Izvoznikom grozdja

Belgrad, 8. oktobra. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine opozarja izvoznike grozdja v Avstrijo, naj ne pošiljajo blaga, če njihova poslovna zveza, avstrijski kupec-izvoznik ali komisijonar, nima že v rokah avstrijskega uvoznega dovoljenja. Zavod priporoča prizadetim izvoznikom grozdja v Avstrijo, naj se strogo ravnajo po danih navodilih. Izključeno je, da bi se moglo dobiti še kakšno novo uvozno dovoljenje.

Seja odbora gasilske zveze

Zagreb, 8. oktobra. AA. V mestnem domu se je danes vršila seja zvezne uprave gasilske zveze kraljevine Jugoslavije s temle dnevnim redom: Uredba o 6% nem prispevku, predpis o obleki, predpis o nadzornem odboru in njegovo konstituiranje, in predpis o povalnih priznanjih in odlikovanjih. Nekaj časa je tej seji prisostvoval pri debati o gasilskem fondu tudi minister za telesno vzgojo dr. Andjeljnovič. Ker je stanje organizacij zelo težko, so člani zvezne uprave in zastopniki skoraj vseh banovinskih zajednic (razen članov zvezne uprave dravske banovine in starešine gasilske zajednice savske banovine) glasovali za kompromisni predlog.

Na popoldanski seji so sprejeli v končni redakciji predpis o obleki. Sprejeli so tudi predpis o nadzornem odboru, ki se je že sestavil. Za predsednika je izvoljen Gjorgije Cvejanov, starešina somborske župe in somborski župan. Pri razpravi o upravi in blagajniškem poslovanju zvezne pisarne od zadnje seje so sprejeli predpis o enotni odškodnini potnih in prevoznih stroškov odborikov in nameščenecv gasilskih skupin.

Sprejeli so dalje končni redakcijski predlog predpisa o izdajanju povalnih priznanj in odlikovanj in predlog o definitivni izpremembi besedila o obleki in opremi članov gasilskih organizacij.

Na seji so vzeli na znanje referat o izrednih navodilih za preprečevanje ognja. V zvezi s sklepom o zavarovanju materialnih sredstev so sklenili, da se bo 15. t. m. vršil v Zagrebu gasilski nadzorniški tečaj.

Osebnosti

Belgrad, 8. okt. m. Danes je prišel iz Grčije v Belgrad prorektor ljubljanske vseučilišča g. prelaj dr. Matija Slavič. Dne 25. septembra je izročil rektorske posle v mesecu juniju novoizvoljenemu rektorju ljubljanskega vseučilišča dr. Ramovšu in odšel nato v Grčijo, kjer je bil na veselejšem v Solunu, si nato ogledal Atene, staro Miken, Pirej in druge znamenitosti. Bil je tudi v zanimivih samostanih-meteorjih. V Atenah si je zlasti ogledal vseučilišče. V Solunu mu je sedanji prorektor podrobno razkazal novo vseučiliško poslopje solunkega vseučilišča s tremi fakultetami. To vseučilišče je bilo ustanovljeno pet let pozneje kakor naše ljubljansko. Kljub temu pa ima krasno knjižnico za profesorje in študente za akademike, nadalje akademsko kuhinjo in obednico sredi lepoga vrta. Po vrnitvi v Belgrad se je dr. Slavič zgledil v prosvetnem ministertvu in je tamkaj pospešil rešitev tekočih zadev ljubljanskega vseučilišča.

Belgrad, 8. okt. m. Z odlokom prometnega ministra je premeščen Vladimir Marolt, prometnik IX. skupine, s postaje Novi Sad na postajo Brezno-Ribnica pri Mariboru.

Belgrad, 8. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje je upokojen dr. Fran Dolšak, načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje pri banski upravi dravske banovine v Ljubljani v 3. skupini 1. stopnje.

Belgrad, 8. okt. Premeščen je kot uradniški pripravnik-zdravnik na Studencu dr. Boris Kunc na splošno državno bolnišnico v Ljubljani.

nov poskus, eo ga policijski organi aretirali in privedli na policijo, kjer je pod težo zbranih dokazov priznal vse. Rajter je o vseh svojih dejanjih vodil stenografski dnevnik. Policija je zagrabilala tudi medicinar Martinoviča in še šest drugih članov. Naropani denar so si roparji delili med seboj in ga zapravljali po raznih nočnih lokalih.

★

Zagreb, 8. okt. AA. Danes ob 10 se je začela v banski posvetovalnici seja posvetovalnega odbora ministrstva za telesno vzgojo. Sejo je otvoril minister za telesno vzgojo dr. Angjeljnovič. Naglasil je svojo zadovoljnost, da more to sejo odbora otvoriti v Zagrebu.

Praga, 8. oktobra. AA. ČTK poroča: Danes je poveljnik jugoslovanskega letalstva general Nedić v spremstvu treh višjih oficirjev položil venec na grob češkoslovaškega neznanega junaka.

★

Vse, kar sem povedala, so le neznatni, osebni dojmi. Oris razmer in prebivalcev zahteva obširen študij, če nočeš napisati netočnosti. Mi Slovenci najbolje vemo, kaj se pravi: napisati debelo knjigo o deželi, ki si jo komaj »prelistala«. Zato so moje beležke trenutno le neznatne, a morda sem vendar le podala skromno sliko dežele, ki v samotnih škotskih planotah prekipeva lepoto, so-glasja in ubranosti. M. M. Debelakova

Dr. Krek slovenski inteligenci

Iz spominov na dr. Janeza Ev. Kreka ob obletnici smrti

Bilo je zvečer 15. januarja 1912. leta na Dunaju. Prihajal sem z univerze mimo hotela »Kamerade«, namenjen v »Danico«, ki je imela tedaj svoje službene prostore v VIII. okraju v Schönbrunngrasse. Iste dan dopoldne sem srečno opravil judicialni rigoroz in v par dneh sem nameraval zapustiti Dunaj, da nastopim v Ljubljani prvo svojo službo. Prišel sem ravno do vrat omenjenega hotela; naenkrat je stal pred menoj dr. Janez Krek, ki je prav tisti trenutek stopil iz hotela, kjer je običajno stanoval, ko je bil kot državni poslanec na Dunaju.

»Kaj je novega?« me je živahno vprašal, še predno sem ga utegnil pozdraviti.

Zame je bila tisti dan najvažnejša novica, da sem dopoldne naredil rigoroz; zato se razume, da se je v tem smislu glasil moj odgovor.

»To je pa že dovolj razloga, da greva na kozarec vina. Pojdva.« »Zum weissen Hahn«, če ti je prav! Če nimaš kakšnih drugih potov, seveda!«

Dr. Krek me je tiskal kakor menda tudi druge študente, kadar je hotel biti z menoj posebno ljubezni ali pa, če je bil razigrane volje.

Se predno sem mogel kaj odgovoriti, mi je že segel z desnico pod mojo levo pazduho in krenila sva iz Floriangrasse mimo kavarne Union proti sosednji vzporedni ulici, kjer je bila — na Josefstädterstrasse — odlična meščanska restavracija »Zum weissen Hahn«.

Ko sva se dobro okrepčala s fazanom in drugimi dobrotami, sva začela ob čaši finega vina iz Gumpoldskirchnera kramljati o naših domačih razmerah.

»Torej, ti pojdeš eedaj v Ljubljano,« tako nekako je začel dr. Krek kakor oče, ki hoče dati svojemu sinu navodila, ko ga pošilja v svet. »In veš, kaj ti predvsem svetujem? Čudno se ti bo morda zdelo, kar ti rečem, vendar govorim resno: Glej, da se ne navadiš posedanja v kavarni!«

Resnost, ki jo je pri teh besedah še razodeval njegov obraz, se je takoj nato spremenila v prijeten smeh in pogledal me je v oči tako živo in dobrohotno, kakor bi hotel odvzeti svojim besedam tudi najmanjše želo. Toda že trenutek nato se mu je obraz zopet zresnil in skoro ogorčen in hud je postal pri naslednjih stvarkih:

»Meni se zdi tisto posedanje v kavarni prava nesreča!«

Ko je omenjal, koliko dragocenega časa preese tam nekateri ljudje — v usmrtaenem kavarinškem zraku, polnem dima, kako obravnavajo tam same prazne čenče in opravljajo ljudi, ki kaj delajo, se je razvnel; začel je govoriti hitreje, njegove geste so bile živahnješe in nekatere besede je posebno poudarjal v stavkih:

»Stevilo naših mladih ljudi raste, ali koliko jih je, ki hočejo za kako javno delo prijeti? Zabavljajo pač, zabavljajo; vse obnervajo, vse skritizirajo, toda kakšno korist pa imamo od nergačev? Ljubši so mi odkriti nasprotniki kakor pa nerge v naših vrstah...«

Za hip je umolknil, nato pa nadaljeval; v njegovih besedah ni bilo več trdote:

»Veš kaj, to nergaštvo je treba iztrebiti iz vrst naše inteligence in ti si postaviš za nalogo, da zanesesh drugega, bolj zdravega duha med naše mlade!«

Zamišljal se je, a čez kratek čas me je zopet živo pogledal in spregovoril:

»Tako si to jaz zamišljam!«

Fant, ki je dovršil vseučilišče, je za eno ali drugo delo v svojem življenju končno vendar sposoben; eden je morda kos veliki in važni nalogi, drugi pa je sposoben vsaj za lažjo in manj važno delo. Vsaj iz svoje stroke bi mogel končno vsak nekaj prispevati za splošnost. Ti si jurist. Koliko je n. pr. vprašanih v javnem in zasebnem pravu, ki bi utegnili zanimati tudi najširše sloje naroda. Zakaj se ne bi potrudil naš pravnik, da o takih vprašanjih kaj lepega, tudi preprostemu delavcu in kmetu razumljivega napiše ali predava! In

naravoslovec, geograf, zgodovinar, zdravnik itd. Kaj bi ti mogli storiti za popularizacijo znanosti in za širšo izobrazbo naroda! Treba bi bilo samo dobre volje in vztrajnega dela! Koliko pa je danes ljudi — celo med našo inteligenco — ki vsaj kolikor toliko poznajo zgodovino našega naroda! Sola ne nudi v tem pogledu ničesar, ne ljudska in ne srednja. Tu je hvaležno polje za našo prosvetno organizacijo in posebno za našo mladino. Mi moramo svojo mladino — moško in žensko — naučiti predvsem ljubezni do slovenstva, do vsega, kar je naše. Kako pa naj vcepimo fantom in dekletom trajno in neomajno ljubezen do slovenskega imena, slovenskega jezika in slovenske zemlje, če sami ne poznamo svoje narodne zgodovine! Tako moramo vzgojiti svoj narodni naraščaj, da bo vsak Slovenec in vsaka Slovenka, ko prideta iz naše mladinske organizacije, z ljubeznijo in s pravim ponosom izgovarjala besede: Slovenec sem!

Treba bi bilo, da napiše kak naš zgodovinar v ta namen kolikor mogoče izčrpno, a poljudno zgodovino slovenskega naroda. One redke svetle dogoke iz naše zgodovine, ki nam kažejo posamezne dobe narodnega prebujenja, bi bilo zlasti treba obdelati in sploh seznanjati narod z onimi zgodovinskimi dogodki, ki kažejo v posebni smeri življenjsko silo našega naroda. Res da je naša zgodovina siromašna na velikih dogodkih — smo pač ponajveč tujo robovali in za tuja svojo kri prelivali — vendar je tudi v naši zgodovini marsikaj takega, da bi moglo prav dobro služiti pisatelju, ki bi se hotel posvetiti zgodovinskemu romanu. Seveda bi se moral pisatelj, ki bi se lotil kaj takega, predvsem temeljito seznaniti z zgodovino in življenjem dotične dobe. Mnogo, zelo mnogo bi moral študirati, predno bi mogel začeti s pisanjem romana. Pomisli, ko bi napisal Finžgar roman iz Samovega vladarstva, takole nekako v slogu kakor »Pod svobodnim soncem! In bi pokazal, kako je že v Samovih časih v Slovincih vznikla ideja lastne države. Ali pa naj bi kateri od naših pisateljev obdelal v obliki romana borbo celjskih grofov za ustvarjanje slovenske narodne države. In l. 1848. ter doba narodnih taborov — kako lepo bi bilo v tej zvezi prikazati borbo naših očetov za zedinjeno Slovenijo! Končno pa tudi naša najnovejša doba, doba katoliške renesanse med Slovinci, ki je začela l. 1892. s prvim katoliškim shodom! Kako hvaležne naloge bi se oprijel, kdor bi začel to gigantsko osamosvojitve potom združništva, ta čudoviti idealizem, ki je zajel vse, kar je dobrega in poštenega v narodu, v boju za gospodarski, socialni, prosvetni in politični preporod našega ljudstva. Kakšna škoda bi bila, če se ne najde v sedanjih generacijah pisateljev, ki bi to delo opravili, kajti samo tisti bi mogli podati vso vsebino in vso globino tega gibanja v pravi luči, ki je sam v teh bojih tudi aktivno sodeloval ali pa to delo in to borbo iz neposredne bližine opazoval. Meni se zdi tako delo silno važno, da bi se ga najraje kar sam lotil. Ali kaj, ko sem pa tako zelo na vse strani vezan, da ne morem najti potrebnega prostega časa...«

Takole sem ti naznanil nekatere naloge, ki bi se jih morali lotiti naši mladi v Ljubljani — eden te, drugi druge, kakor je pač za kogar najprikladnejše. A treba bi bilo ustvariti nekatere organe ali forum, ki bi skrbel za to, da dobi vsak sodelavec odkazano delo, ki najbolj odgovarja njegovim sposobnostim in njegovemu nagnjenju in pa — da se kolo kje ne ustavi... Moči je čimdalje več, treba jih je izkoristiti! Misli, kako bi se to praktično izvedlo!«

Precej kasno je bilo, ko sva se vračala proti »Kameradu«. Ob slovesu mi je še omenil:

»Za nocojšnji večer sem ti hvaležen. Marsikaj sva se pomenila in — bal sem se, ko sem šel z doma, da me bo influenza vrgla na posteljo, zdaj pa sem spet — zdrav!«

Sem in tja po Zagrebu

Prav hvaležno snov so obravnavali te dni zagrebški listi. Za liste namreč, ki imajo dolge stolpce mastnih oglasov, v katerih se prodaja in kupuje žensko meso, je bila kaj okusna kost dana z zakonom o pobijanju spolnih bolezni. Neverjetno visok moralen nivo so pokazali in »stoplo« skrb so posvetili razmotrivanju, kako doprinese k moralni ozdravitvi gnilega vele-mestnega življenja. Na to pa kar ne pridejo, da v največji meri nosijo prav taki listi odgovornost za premnogo propadla človeška življenja... No, nič čudnega to. Saj sem te dni doživel, da je nekdo strašno zabavljajl čez gospodo, ki kmata izžema, pa je nesel s seboj ogromno steklenico z upanjem, da bo polna, ko se bo s trgovca vračal, — a v trgovcu se je povabil sam. Tako je s tem širokoumnim modrovanjem...

Kmetič „kovače“ lovi

Mozelj, oktobra.

Naši kraji spadajo med one, ki kmetu nudijo manj, kakor pa potrebuje za življenje. Posvetva so razmeroma velika, a jih sestavljajo v znatnem obsegu kraški pašniki in gozdovi. Pičilo se pridelajo življenjske potrebščine, v skopih letih je treba vsega dokupiti. Tudi druge vsakovrstne potrebščine silijo človeka, da se ozira za vsem mogočim zaslužkom. Letošnji jesen je mogel naš mali človek več ali manj zaslužiti pri sadovih, ki so zrasli brez vrtnarja in brez oratarja.

Po vseh okoliških gozdovih je bilo letošnje jesen dovolj gob. Nabirali so jih, navadno doma le malo porabili, več rezali in posušili, sedaj čakajo kupca, ki bi plačal tako, kot se med ljudmi spodobi. Ni sicer posebnega trpljenja s pripravljanjem, a preden je en kilogram suhih, je treba precej svežih razrezati, te pa tudi od nekdaj prineseš. Res niso rezane in sušene po vseh predpisih gobarske trgovine, a 18 Din za kilogram je le premalo, toliko namreč ponujajo prekupčevalci. Večina čaka na boljše cene.

Kraški pašniki so gosto porasli z brinjem. Letos je dobro obrodilo, »klepalci« so ga, zbirali jagode in marsikje jih imajo nad 20 mernikov. Kupčija slaba, 16—18 Din za mernik, in še manj ponujajo. Malokateri se oddoči in prodaja; doma jih drobijo in kuhali bodo brinovec, morda bo imel ta boljše ceno. Na njo lažje čaka kakor pa jagode. Samo, če čez čas ne bo jagod in ne brinovec.

Cele vreče pasti nosijo posamezni proti večeru v gozdove. Polnov je dovolj, debeli so, saj imajo žira in zeloda. Po 20—30 jih ujame polhar nekatero noč. To že da nekaj penčke. Celo na to misel so prišli revnejši, da kuhajo poljšo juho. Kožice so se pred leti prodajale dobro, sedaj so skoro brez cene.

Tako se je volk kar lepo postavil za jag-njeto. Statistika pravi, da je bilo v Zagrebu prijavljenih 103 oseb, ki so bile prizadete z zakonom o pobijanju spolnih bolezni. Te so si morale svoj poklic seveda premenjati. Nekateri so se baje pomozile — kakih 20, nekatere so nastopile službo natakarič, nekatere pa so bile odposlane domačim občinam. Med temi pravijo, da je bilo največ Madžark.

Preteklo nedeljo se je vršil občni zbor Slomškovega prosv. društva. Veliko delo sta napravila s tem g. Težak in dr. Klemenc, ki sta s P. Gabrijelom Ceucem ustanovila to društvo in ga vodila in vzdrževala skozi dve prvi leti njegovega najtežjega življenja. Društvo je naraslo sedaj že na 200 članov. Na nedeljskem občnem zboru je bil izvoljen nov odbor, sestojel večinoma iz novih osebnosti.

Kmetijska razstava v Murški Soboti

Dne 13., 14. in 15. oktobra bo v M. Soboti okrajna kmetijska razstava v zvezi z razstavo šolskih vrtov.

Že delj časa so govorili, da bi bilo potrebno zbrati pregled, kaj vse premore kmetijstvo Slovenske Krajine. Taka pregledna razstava je vsekakor zelo poučna za prebivalstvo celega okraja, saj vsakdo rad tekmuje in pokaže svoje najboljše. Tako bodo dobili posamezniki še več izpodbude za panogo, za katero se najbolj zanimajo, drugi pa se bodo spet od njih marsikaj naučili.

Razstava bo obsegala: poljedelske pridelke, vrtnarstvo, sadjarstvo, vinarstvo, čebelarstvo in perutinarstvo, kmetijski pouk ter šolsko vrtnarstvo in gozdarstvo z lovstvom. Razstava bo prepirčala vse tiste, ki imajo o Slovenski Krajini predsodke, da je ta pozabljeni del naše domovine zelo napreden in da bi se morali premnogi sem hoditi učiti, kako je treba kmetovati. Slovenska Krajina pošilja semensko žito v d. uge naše kraje, izvažajo letno nad 200 vagonov dobrih jabolk v inozemstvo, prav tako eksportira mnogo živine in prašičev, ki so si zadnji čas osvojili celo angleški trg itd.

Otroško lahko je prati z

ALBUS-terpentinovim milom.
Obilna pena ALBUS-mila, v spojitvi z močno nesnago razkrajajočim terpentinom naredi, da je pranje z ALBUS-terpentinovim milom otroško lahko.

† Josip Novak

V Vižmarjih je v nedeljo umrl g. Josip Novak, višji šolski nadzornik v pokopju. Pogreb bo v torek, 9. oktobra ob 9/9 dopoldne.

★

Kar verjeti nisem mogel, ko sem zagledal danes zjutraj v »Ponedeljskem Slovincu« zgor-nje vrstice, ki naznanjajo Tvojo smrt. Nena-vadno se mi je že zdelo, ko minule srede ni bilo na zadnjem kongregacijskem sestanku Te-be, ki si bil vsem vzor točnosti in poštivosti, a da Te ne bom živga videl nikdar več, mi ni niti na misel prišlo. Neskončno Modri je poslal angelja smrti na vižmarjske polje po Tvojo lepo dušo, ki bo po očiščevalnih kopelih

na veke zrla vse Velicaste. Tu dolj bo pa ostal le živ spomin na Te.

Mnogi se bodo spominjali pokojnega še dolgo, a tako živo kakor jaz, morda nihče, zakaj Jože je bil moj zaresen prijatelj, ne prijatelj v narekajih! Jože je bil moj najboljši prijatelj, zvest, nesebičen in pošten. Somsiljenik, ki je ostal v vseh položajih in slučajih dosleden in neupogljiv. Na veliko žalost moram ugotoviti, da je takih prijateljev čimdalje manj.

Njegov oče je bil znan ljubljanski knjigo-vez, ki je imel delavnico na Poljanah. Duša družine je bila blaga mati, ki jo je pokojni silno rad imel in je podedoval po nji vse lepe lastnosti. Izmed otrok je bil Jože najstarejši, pa je moral očetu dostikrat pomagati pri delu. Po prvi šoli je bil dve leti izostal, a potem sva se našla na učiteljsku. Takrat je bilo na učiteljsku za pouk narodnega jezika jako slabo preskrbljeno (Predikali), pa smo v ožjem krogu »kušali« sami se izobraževati. »Pobratim« je bilo naše glasilo. Kajpada nas je nemško ravnateljstvo gledalo po strani.

Prvi službo je Novak dobil na Dobrovi pri Ljubljani. Stari Matija Rant je bil njegov šef in mentor, ki ga je uvajal v skrivnosti šolskega življenja na kmetih.

Z Dobrove se je potem preselil na Brezovi-co, kjer se je srečno oženil, a potem je kmalu postal c. kr. učitelj na rudarski šoli v Idriji.

V Idriji se je kmalu popolnoma udomačil. Poleg zgledega delovanja v šoli je imel veliko posla v društvi: gospodarskih, izobraževalnih, karitativnih in političnih. Kadar je bilo treba delati, je bil Jože navzoč, nanj so se vsi zanesli, zakaj on je vzdržal do konca. O tem sta pričala pokojni katehet Osvald in dekan Arko.

Ko se je bila ob koncu minulega stoletja začela med slovenskim učitelstvom ločitev du-hov in ni moglo katoliško učiteljstvo več slepo dreti za onimi, ki so gnali svobodomiselni zvonec, se je Novak takoj izpočetka odločil tako, kakor mu je velevala vest. Katka bi bilo več-raj, se še vsega dobro spominjam.

Na Matere božje dan v adventu naj bi bil sestanek, na katerem bi se bili posvetovali o izdajanju lista. Ko so bila poslana vabila, je bilo lepo vreme, ki se je pa za praznik zelo izprevrilo. Burja je tulila okrog hiš in delala velike zamete s snegom, ki se je gosto vsipal izpod neba. V takem vremenu se je pokojni Jože pripeljal v Dobropolje, od koder sva se

drugi dan peljala v Ljubljano, kjer smo skle-nili izdajati list in smo podpisali garancijsko izjavo za pokritje morebitnih izgub.

Ko je bila naslednje leto ustanovljena Slo-mškov zveza, je bil kajpada Jože zraven in po njegovem prizadevanju je bila ustanovljena l. podružnica Slom. zveze v Idriji.

Nikdar ni premišljal, kaj bodo rekli, kaj bodo naredili drugi. Ravnal se je po tem, kar mu je velelo prepričanje, a do drugače misle-čih je bil vedno dobrohoten, postrežljiv in pri-zanesljiv.

Čez nekaj let je na prigovarjanje prevzel nadzorniško službo za kočevski okraj, katero je opravljal do prevrata. Takrat je pa bil po-zvan na mesto višjega šol. nadzornika. Učitelj-stvo brez razlike mišljenja je zahtevalo že več let prej, da dobi mesto nadzornika ljudskih šol ljudski učitelj. To je bilo ob prevratu tudi do-ečeeno in pokojni je bil prvi ljudski učitelj, ki je dosegel tako mesto.

Kajpada ni več dolgo posloval, zakaj, ko so prišli do moči ljudje, ki so bili drugačnega duha, je »šel« tudi Novak. Ne zaradi nespo-sobnosti, temveč zaradi načel, katerih ni zata-jeval.

Ko je bil tako vržen od dela, za katero je bil vsposobljen, naj bi bil živel življenje pō-vprečnega vpokojenca tako-le: iz postelje v ka-varno, na izprehod, v gostilno, morda tudi v cerkev in tako nazaj, na isto delo prihodnjega dne, je pa pokojni brskal po arhivih ter iskal gradiva za zgodovino ljudskega učiteljstva. Marsikaj je našel. Mnogo reči je že priobčeni-h, precej je pa še zbranega in čaka objave.

Tako le sem nekaj napisal v naglici o svo-jem najboljšem prijatelju v želji, da pokažem njegov čisti značaj.

Morda bo kdo spretnejši izpopolnil moje vrstice z natančnejšim navajanjem njegovega dela in pretegel še z letnicami, katerih sam nimam v glavi, a pri roki ničesar, odkoder bi črpal.

Jože! Dragi pokojnik! Poslovil si se! Nam si pa pustil svoj vzgled. Vsi prijatelji in znanci Te bomo ohranili v najboljšem spominu v nadi, da nas tudi Ti tam gori ne pozabiš. F. J.

Trgatev v ormoško-ljutomerskih goricah

Sv. Bolfenk na Kogru, 5. oktobra.

Trgatev je v polnem teku in bo po večini v kratkem tudi končana. Dalje z njo odlašati, se ni iz-plačalo. Grozdje je doseglo svojo popolno zrelost, a da bi pridobilo na sladkobi vsak dan čakanja po eno stopinjo, ta trditve je bajka, najsi je tudi mne-nje nekaterih vinogradnikov, ki je izraženo v iz-reku »pri čakanju gradi gor, litri pa dol«, vsaj ne-koliko resnično. Kar se tiče dobrote letošnjega vin-skega pridelka, nadkriljuje kajpada ta močno lanski letnik. Dočim je imel lanski vinski mošt — četudi smo s trgatvijo čakali skoraj do konca oktobra — v splošnem le 12 do 14% sladkorja, se je povslep le-tošnji na 18 do 24%. In kar treba še posebej po-vdarjati, je dejstvo, da je letos šipon ali mozlavec, ki daje ljutomercanu njegov znani sloves, dosegel, kar se tiče gradacije, rekord. V prejšnjih letih in v dobrih legah je dosegel kvečjemu 18 do 20% slad-korja, a letos se je povslep v dobrih legah celo na 22 do 24%. In to nekaj pomeni.

Toliko glede dobrote letošnje vinske kapljice. Zal pa, da se ne moremo letos postavljati in poba-hati s svojim pridelkom kar tiče množino ali kvantiteto. »Malo, mako, skoraj za eno tretjino manj kakor lani smo nabrali, a hvala Bogu, dobro kap-ljico smo pridelali,« tak glas se razširja med vino-gradniki od ust do ust. Ker je pridelek izboren in cena ne prenoričasta, je večina zlasti majhnih po-sestnikov svoj mošt prodala takoj od prese, da mu ni treba pretakati, skratka, da nimajo več daljšega posla z njim in ker denarja primanjkuje na vseh koncih in krajih.

In tako gremo vinogradniki z novimi upi na delo. Vinograd je predmet veselja, ki je pomešano z grenkimi kapljami strahu in bojazni radi raznih vremenskih in drugih nezdod, ki prete prežlahni vinski trti skozi vse leto. A. K.—I.

Ljubljanske vesti:

Nepojasnjena smrt pred 2 letoma

Ljubljana, 8. oktobra.

Včerajšnji »Pond. Slovenec« je poročal o preiskavi, ki jo je uvedla ljubljanska policija zaradi nekega zagonetnega zločina, ki je bil izvršen pred časom na obrobju Ljubljane.

Danes smo zvedeli o tem zločinu naslednje podrobnosti: Dne 20. septembra 1932 so našli na železniških tračnicah v bližini tovarne Saturnus mrtvega 19-letnega mehanika Stanka C. Kolo lokomotive mu je odrezalo lobanjo nad obrvmi. Oblasti so tedaj sklepale, da gre za samoumori. Ljudska govorica pa s tem pojasnilom ni bila zadovoljna, ter je ves čas zatrjevala, da je bil Stanko v resnici popravljen ubit, nato pa so ga morilec prenesli na železniške tračnice tako, da je izgledalo, kakor da se je sam nastavljal vlaku.

Dan pred njegovo smrtjo je namreč umrla v hiralnici njegova maceda Lucija C. V svoji oporoki je ta ženska zapustila svojo hišo v Jaršah nekemu svojemu prijatelju, svojemu pastorku Stanku pa ničesar. Od tistega večera, ko je Stanko zvedel, da ni ni-

česar podedoval, ga ljudje niso več videli živga. Ljudje so sklepali, da je morda Stanko grozil, da bo oporoko razveljavil, ali da ima kaj drugega za hrbtom in da se ga je dedič na ta način znebil. Kakšnega drugega poudarka za umor prav za prav ni bilo.

Višji kriminalni nadzornik G. Matija Močnik je uvedel pred časom, ko govorice le niso hotele ponehati ter so prihajale na policijo celo pismene ovadbe, najstrožjo preiskavo. Prijeta sta bila najprej dva moška in nato še eden. Kljub najstrožjemu zaslišanju pa so vsi trije odločno zanikali vsako krivdo ter vztrajali pri tem, da je pokojni Stanko šel prostovoljno v smrt. Zaradi pomanjkanja dokazov je policija dva osumljenca že izpustila, tretjega pa še sedaj zaslišuje, vendar pa tudi tretji vztraja pri svoji prvi izpovedi, namreč, da ni umoril Stanka in je povsem nedolžen. Kakor kaže, bo zelo težko dokazati zločin, ker policija nima prav za prav ničesar v roki, manjka pravih prič in manjka tudi vsak dokaz, kakšne smrti je pokojni Stanko prav za prav umrl.

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Danes in jutri ob 20:

SREČNO POT

Max Hansen - Magda Schneider - Cene znižane

○ Krožni avtomobilski izlet v Dolenjske to-plice priredi »Krk« to nedeljo. Vožnja obnem z zdravilno kopeljo samo 55 Din. Prijave sprejemajo: obe pisarni »Putnika«, trafika Sever, unionska trafika in trgovina Šober na Sv. Jakoba trgu. Tam tudi izveste vse podrobnosti!

○ Tramvajski vozovi iz Opatije. Še preden je občinski svet potrdil kupnjo, je že prišel prvi tramvajski voz iz Opatije v Ljubljano, temu pa je sledil takoj drugi. Vse tramvajske vozove, 20 po številu, bodo pripeljali v Ljubljano s tovornimi avtomobili.

— Kakor smo že napovedali, dosedanja v Ljubljano pripeljana vozova nista razočarala. Oba vozova sta zelo dobro ohranjena in bosta mogla po ljubljanskih cestah voziti najmanj še kakšnih 15 let. Strojovnjaki, ki so pregledali vozove v Opatiji, zatrjujejo, da je tudi ostalih 10 osebnih voz v dobrem stanju, ostalih 8 voz pa je deloma tovornih, primernih za prevoz prtljage, deloma motornih, eden pa je razdrt. Z malo predelavo se bodo mogli vsi vozovi v Ljubljani dobro uveljaviti. Vozovi so sicer odkriti, kar je pač bolj primerno za lepo vreme, ki vlada ob letoviški sezoni v Opatiji, za deževno Ljubljano pa bo treba vozove prekriti, kar bo z malimi stroški napravila delavnica električne železnice sama. Tudi peresna konstrukcija teh voz je taka, da potnikov med vožnjo ne bo treslo. Vozovi so po en meter daljši od dosedanjih starih ljubljanskih, ki jih bodo počasi nadomestili.

○ Napad z nožem. V noči na ponedeljek so našli na Vodnikovih cestah v luži krvi ležati nekega moškega, ki je imel veliko rano na hrbtu. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da je moža nekdo ponoči na cesti napadel in ga z nožem sunil v hrbet ter mu prižedel veliko rano. Napadenec je 38 letni Jože Praznik, poljski dninar, stanujoč na Vodnikovih cestah 4. Napadalec je gotovo vedel, kaj se Praznik vrača domov, zato ga je na cesti v zasedi počakal in ga napadel. Policija išče napadaleca.

○ Davica. V bolnišnici se stalno množe primeri za davico obolelih otrok. K sreči ima zdravniška znanost zelo uspešen serum, ki učinkuje hkrati proti davici in proti škrlatinki, tako, da je odstotek za davico umrlih otrok zelo majhen. V mestu samem je sorazmerno le malo davice in kadar se pojavi, takoj izolirajo obolele otroke.

Vič

Spomenik v vojni padlim vojakom. Že pred leti se je ustanovljal odbor za postavitve spomenika v vojni padlim vojakom. Vsa stvar pa je padla v vodo in do danes še ni vidnega izraza hvalečnosti spominu v vojni padlim borcem. Vsaka hrbovska vas ima vsaj spominsko ploščo, ki priča o čustvovanju prebivalstva do žrtev svetovne vojne. Končno se je tudi pri nas sestavil pripravljalni odbor za postavitve spomenika v vojni padlim vojakom. Odbor bo v kratkem razposlal pozive za prispevke in pri-

Kulturni obzornik

Katoliške publikacije v oktobru

»Vrtec«. Z letošnjim šolskim letom je začel izhajati naš najstarejši mladinski list v 65. letniku. Na uvodnem mestu prinaša povest P. J. Stahla: Maruška, ki jo krasijo zelo čedne podobe. Med sotrudniki, ki so prispevali pesmi, srečamo madini dobro znana imena: Gustava Strniša, Ivana Albrehta, Mirka Kunciča, Venceslava Winklerja, M. Simončiča, Svjetoslava in Vinka Žitnika. — Izmed domačih pripovednikov zavzema v letošnjem »Vrtcu« prvo mesto Janez Rožencvet, ki objavlja daljšo pravljico (v nadaljevanjih) »Piskav oreh«. F. Gaspari pa je prispeval kar zadovoljive risbe zanj. Mara Husova se je oglašila s črtico »Strukljija«, Venceslav Winkler pa objavlja »Pravljico o vlaku«, ki jo je prav tako ilustriral F. Gaspari. — Pod zaglavjem »Mladi Stražarji« čitamo poučni prispevek Dr. K. C.: »Naše morje«, dalje poročilo o »Jadranskem tednu«, o slovenskem čebelarju Antonu Janši in naposled primorsko pravljico »Solnčnica in čarovnik« v pripovedovanju Leje Faturjeve.

»Cvetje z vrlov sv. Frančiška«. Oktobrski zvezek obsega poleg priljubljene uvodne pesmi P. Križostoma (Pevcu sončne pesmi, za 4. oktober), sledeče lepe prispevke: P. Gvido: Mati in duševni boji otroka. — H. Haluschka: Monika. — Romano Guardini: Sveta znamenja (Kelih, Posoda). — P. Roman nadaljuje svoj roman Jakopone da Toti, roman advokata, frančiškana, svetnika, kakor ga pisatelj v podnaslovu imenuje. — P. Angelik: Beseda božja in življenje. — Bogati so tudi, kakor vselej, pregledi: Frančiškanski misijoni, Razgled po svetu, Frančiškova mladina, Pax et bonum.

»Vigred« — oktober 1934 — nadaljuje povest medtem žal umrlega Lojzeta Zupanovega-Golobiča: Bela srca, povest učiteljice Majde. — Pod zaglavjem »Katoliško udejstvovanje« prinaša sledeče sestavke: »Apostolat molitve«, »Iz dekliske katoliške akcije«. Ana Galetova je pripevala tri kritice verzov, Milka Hartmanova pa piše poematiko Tilki Lamprehtovi — Dušici (Dušica je ohromela...) Poseben članek je posvečen izseljenici nedelji, ki bo praznovana 2. decembra t. l. — O pokojnem Don Frane Buliču piše Štefica Perovšek. Venceslav Winkler nadaljuje svojo povest »Hiša v grapi«. — O S. zanimivo in poučno piše o »Naši narodni družini«. Pisan kakor vedno je pregledni del lista.

»Kraljestvo božje«. — Glasilo Apostolstva svetega Cirila in Metoda za lavantinsko in ljubljansko škofijo. Ta nabožni list, ki izhaja že osmo leto, prinaša v svoji poslednji številki (9—10) sledeče prispevke: Moč kriščanske ljubezni. — Duhovna pravila. — Nenavaden klic v duhovski stan (s podobo novega zagrebškega nadškofa-koadjutorja A. Stepnice). — Dr. Fr. Jaklič: Ivan Vekkos, glasnik in mučenec edinosti. — Protibrezbožna razstava. — P. Teodorij Sozanski (resnična misijonska zgodba s Podlesja). — Savel in Pavel zedinjenja. — Mali apostoli. — Razgled po domovini. — Vest iz katoliškega sveta. — »Kraljestvo božje« izhaja vsak mesec. Naročnina 12 Din. Upravištvost lista je v Ljubljani, Napoleonov trg 1.

Misijonski koledar 1935. Letnik XVI. Velika osmerka. 128 strani. Groblje-Domžale. Cena 10 Din. — Misijonski koledar ima prednosti vseh dosedanjih in jih celo prekaša. Naslovna slika je štirbarvna. Notranjost krasi 90 slik in vinjet. Tipi črk se pogostoma menjajo. Vsaka stran nudi očem novo lepoto in zanimivost. Vsebine je poučna, a obenem mikavna in zabavna. Deloma je opremljena z zemljevidi. — Nekaj naslovov: Afrika, dežela skrivnosti. Knobelehar in njegovi. Limpopo, skrivnostna reka. Slovenci v prefekturi Lydenburg. Zamorski Pavliha. Dajte nam misijonarjev. Cvet in

Koncert v Št. Janžu na Dravskem polju

Zadnjo nedeljo je doživel Št. Janž prav lep dan. Domači pevski zbor je priredil pod vodstvom svojega agilnega pevovodje Colnariča prav lep koncert. Na sporedu so bile pesmi prav tehtne vsebine, med lažjimi tudi prav krepke, vse vjete iz sodobne glasbene literature, posebno veliko jih je bilo iz »Pevca«. Zve-nele so v akustični dvorani prav lepo zlito, zvočno. Glasovi so primerni izravnavani, dasi sem se bal, da bodo moški, 24 jih je, daleč premočni za 9 ženskih. Pa so se tako lepo pokorili, da so le tedaj prišli v ospredje, kadar je bilo prav. Prav izvrstno resonanco so dosegli basi, ki so imeli v tenorjih kaj vredne tovariše. Ženski glasovi, zlasti če so v manjšini in se »bore za zmago«, kaj radi stiskajo in kriče. Ti se niso »stepla«, svesti si svoje enakopravnosti in dobre pripravljenosti, so peli soprani kakor alti silno mirno, zavestno. Zato so bili popolnoma na mestu v okvirju vsega zbora. Mladi glasovi, ki jih zboru ne manjka, mu dajejo nekaj svežega, mladeniškega, lirično-živahnega.

Iz vsakega zvoka, iz akorda sem dobil ne-

Mariborske vesti:

Občinsko gospodarstvo pred novimi nalogami

Druga leta so bili na mestni občini v takem času z osnutkom proračuna za drugo leto že gotovi, letos so pa sedaj šele začeli zbirati material. Letos se namreč ne mudi s proračunom do novega leta, ker se začenja občinsko proračunsko leto po določbah novega zakona takrat, ko državno, to je s 1. aprilom. Ker pa traja veljavnost sedanjega proračuna le do novega leta, se bo premostila trimesečna doba med starim in novim proračunom z dvanajstimi, ki bodo prikojene na podlagi potrebščin starega proračuna. — Novi zakon pa stavlja obenem občinsko gospodarstvo pred nove naloge. Dosedanji sistem bužetiranja se bo namreč moral čisto spremeniti. Doslej je slo-nelo gospodarstvo mariborske občine in sploh slovenskih mest na davčinah. Občina je z odobritvijo pristojne nadzorne oblasti lahko nalagala samostojne davščine za svoje področje. Poleg 45% doklade na državne davke smo imeli v Mariboru še celo vrsto davčin, kakor gostaiščino, kanalščino, vodarino, prirastkarino itd. Vse te davščine bi po novem odpadle, ostala bi le doklada na državne davke, ki pa tvorijo le neznamenit vir mestnih dohodkov. Mestno gospodarstvo bi bilo seveda s tem do temelja omajano, če ne bi zakon predvideval drugih virov dohodkov in ti so — takse. Občinske takse so doslej pri nas malo znane, v Srbiji in Vojvodini

□ Korošci so zborovali. Klub Korošcev v Mariboru je imel letni sestanek, na katerem je predaval dr. Miler o plebiscitu. Obenem se je vršila volitev novega vodstva. Za predsednika je bil vnovič izvoljen Hochmueller, podpredsednika sta dr. Kotnik in dr. Čemer, tajnik je Brandner, blagajnik Zablanc, odbornik Hanžuraj, preglednik pa sta Škofič in Čebulj. Pri sestanku je sodeloval tudi pevski zbor nižjih poštinih uslužbencev, ki je zapel par lepih koroških narodnih.

□ Zazidava Aškerčeve ulice. Od pristojne strani smo dobili pojasnilo, da se sicer ne vztraja več pri strnjeni zazidavi južnega dela Aškerčeve ulice, da je pa iz estetičnega vidika nujno potrebno da se vsaj vogal Aškerčeve in Prešernove ulice zazida z dvonadstropno stavbo. Južni vogal Prešernove ulice tvori lepi Woegererjev blok, istotako so zazidani ostali vogali in stranice celega četverkotnika z dvonadstropnimi stavbami, nasproti te parcele pa stoji trinadstropna stavba Vesne. Radi tega naj bi bila vsaj vogalna stavba dvonadstropna.

□ Dirka v nesrečo. Usodna motociklistična dirka v Hočah, o kateri smo že poročali v »Ponedeljskem Slovincu«, je še sedaj predmet vseh razmotiranj v Mariboru. Trem ponesrečencem Faschingu, Sobru in Ledvinki se je pridružila še gospodična Vinka Desenti, ki se je vozila na motorju z Ledvinko ter si je pri trčenju poškodovala nogo in dobila živčni napad. Tudi njo so reševalci prepeljali v bolnišnico. Najhujeje je poškodovan trgovec Fasching, ki si je zlomil obe nogi in sicer levo v stegnu, desno v gležnju ter levo roko v zapetju. Stekljeni drobič starih očal sta mu obitčali v levem očesu. Prelom kosti je bil tako silovit, da so mu ostre konice pre-

5 črk tvori naziv prvovrstne žitne kave **Adria**
Vse jo kupuje in rado ima!

izpodbiten vtis, da je zbor tudi notranje dobro discipliniran, da ima redne vaje in da vsi z veseljem in ljubeznijo goje to lepo umetnost.

Pevovodja Colnarič je na mestu, ne manjka mu prakse, vodi popolnoma mirno, a zna potegniti zbor z malenkostno gesto za seboj tako, da tvorita oba elementa vedno harmonično vbrano enoto. Njihovo okrožje je šele ustanovljeno, je imelo šele pred kratkim prvo prireditelje. Gotovo ima ta mlada armada v šentjanškem zboru krepko podporo. Dal Bog, da bi se sedaj tudi na Dravskem polju užgala in na široko razplamtela ideja naše idealne organizacije. Ta zbor kaže pravo pot, drugi krepko za njim!

pa tvorijo glavni vir občinskega gospodarstva tamošnjih mest. Saj imajo celo nekatera mesta svoje takšne znamenke ali koleke, ki jih zakon dovoljuje uvajati tudi pri nas. Pri takšah pa je tako, da po navadi zadenejo najbolj ono ljudske plasti, ki taka bremena najtežje prenesajo. Nasprotno pa so dosedanje mariborske davščine nekako enakomerno obremenjevale vse mestne sloje ter se je pri uvajanju novih bremen tudi gledalo, da so bili revnejši sloji prebivalstva kar najmanj prizadeti. Glavno pa je, da kljub vsem takšam ne bo mogoče nadomestiti sedanje gostaiščine, vodarine in kanalščine, ki prinašajo občini okroglo 6 milijonov Din letno. Vodarina se bo sicer lahko še naprej pobirala v taki formi, kakor sedaj pristojbina za elektriko, vendar pa bo primanjkljaj gotovo še velik ter se bo morala občina poslužiti vseh taks, ki jih zakon dovoljuje, če bo hotela obdržati ravnotežje v svojem gospodarstvu. Vse to bo pa, kot že omenjeno, zadelo pred vsem socialno šibke sloje. Poleg tega pa bo novi način bužetiranja dal veliko dela in truda, preden se občinsko gospodarstvo preusmeri na novo podlago. Tolažljivo je pri celi stvari samo to, da stopi za naše mesto odredba o novem bužetiranju v veljavo šele čez dve leti ter bo prihodnji proračun sestavljen še na dosedanjih podlagi.

drle mišice ter so krvavi konci kosti gledali celo skozi obleko. Faschinga so mariborski reševalci na njegovo zahtevo prepeljali v Gradec na kliniko. Komplikiran kostni prelom je dobil na nogi tudi Ledvinka. K našemu včerajšnjemu poročilu nam je poslal prireditelji tekme, športni klub Perun popravek, v katerem opozarja, da ne zadene prirediteljev nobena krivda, ker je Ledvinka samolastno zavozil na progo pred zaključkom dirke; tudi so se tekme vršile ob dnevnih svetlobi ter je bil start dirkačev s prikolico oh petih popoldne.

□ Zanimiva demonstracija. Ker je policija upravičeno nastopila proti pretrganemu divjanju nekaterih avtomobilistov po mestu ter jih nekaj občutno kaznovala, so vzporedno kaznovani lastniki avtomobilov v nedeljo zvečer zanimivo demonstracijo. Po mestnih ulicah so vozili dalje časa v spreduro s predpisano polzevo brzino ter na ta način vzbujali splošno pozornost.

□ Prehuda izkušnja. 32-letni Oto Prosen je preživel večino življenja v Avstriji, lani pa so ga kot našega državljanca izgnali v Tržič. Od tam je prišel v Maribor ter iskal dela. Dobil je zaposlitev pri selitvi zasebnega uradnika Edvarda Blahe ter je pomagal čistiti novo stanovanje. Pri tem pa je prišel v hude izkušnje, ki se jim ni mogel upreti. Kar na lepem je izginil z dvema kovčegoma, v katerih je odnesel celo zalogo obleke in tudi nekaj zlatnine, vse skupaj v vrednosti 20.000 Din. Prosen pa je napravil račun brez mariborske policije, ki ga je kmalu spravila v luknjo. Včeraj pa so mu pred malim senatom prisodili 8 mesecev strogega zapora, dve leti izgube častnih pravic ter izgon iz Maribora.

ponos lastnega plemena. Japonska in njeni problemi. Misijonsko leto 1933—1934. Osveta (Povest). Molitev in žrtve. — Naroča se v Misijonski tiskarni, Domžale-Groblje.

»Ljudski oder«. I. številka drugega letnika, izide ta teden z bogato vsebino, posvečeno repertoarju nove igralske sezone. Opozorjamo samo na večje sestavljeni repertoarji načrt, ki nudi za vsak mesec okroglo pet predlogov iger z vsemi točnimi podatki. Tudi oprema revije je nova in ostale redne rubrike bogato založene. List izhaja vsakekrat letno od oktobra do julija 15. dan vsakega meseca, vsakokrat na 16 straneh. Letna naročnina je Din 30, s štirimi igrami vred pa samo Din 60. Naroča se pri Založbi ljudskih iger v Kranju. — Zaradi prezaoplenosti tiskarne se je izid četrte knjige za lanski letnik (Kuret, Pravi ljudski oder, 1. zvezek Priročnikov za ljudske oder) zakasnil. Nova izvirna otroška igra, Društvo »Tabor« v Ljubljani je založilo Draga Lavrenčiča otroško igro v dveh slikah »Deca išče kralja Matjažac«. — Igrica ima 5 vlog, ki jih igrajo otroci. Pozorišče igre je: Julijska krajina, čas: sedanost. Knjižica obsega 20 strani in velja Din 4.

Dr. Ivan Ev. Šarič: Evangelist. III. — Predlanski je začel Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima izdajati razlago nedeljskih evangelijev iz peresa sarajevskega nadškofa, pesnika in pisatelja ter izvrstnega govornika Ivana Ev. Šariča. Najprej so natisnjeni z ležečimi črkami svetopisemske besede na naše današnje življenje, nato sledi razlaga. Tretji zvezek, ki je pravkar izšel, obsega binokstni čas. Izšla sta že prva dva zvezka, za božični in velikonočni čas. Knjižica obsega 88 strani in velja 12 Din.

Gluma, stručni priručnik za ideologiju i praktičnu primjenu hrvatske pučke glume. — Knjiga, ki jo je spisal veteran hrvatske gle-

dališča, osnoveatelj in organizator »Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljaca« Aleksander Freudenberg, in ki jo je izdal z drugega Sklad v Zagrebu, obsega 464 strani in je opremljena s 427 slikami (86 v tekstu, ostale na 37 tablah na umetniškem papirju). Razdeljena je na 28 poglavij: Gledališče kot kulturno-prosvetno (?) sredstvo — Gledališki diletanat (dobrovoljci) in igre — Izbrani iger — Režiser — Dramaturška obdelava iger — Režija vsebine — Režija scene — Igravec — Igre — Izgovorjena beseda — Kretanje (mimika in gesta) — Maska — Izrazitejšie maske — Kostumi — Iz zgodovine noš — Glasba, pesem, ples — Oder — Tehnika odra (a) stavbni deli odra, b) dekorativni deli odra, c) razsvetljava odra — Gledališče na prostem — Potovalno gledališče — Gledavci — Propaganda — Kritika — Avtorske pravice in takse na vstopnice — Organizacija ljudskih odrov — Tolmač udomačenih tujk in strokovnih izrazov — Viri — Table ilustracij. — S to veliko knjigo so dobili hrvatski ljudski odri priručnik, ki bo služil tako vodstvom kakor posameznim članom. Knjiga je namenjena izključno praksi ter bo gotovo v tem pogledu ustrezala. V ideološkem pogledu se nam vidi Freudenbergovo delo nekoliko zastarelo: preko tradicijonele okvira ne gre. Sestavljeno je skrbno in temeljito. — Kljub temu, da je pri nas diletanstiki oder mnogo bolj razširjen in razvit kot pri Hrvatih, nismo se prišli do takšne pregledne in potrebne knjige. Pri nas imamo zato razne gledališke revije in liste, ki imajo sicer prednost pred knjigo radj možnosti stalnega obveščanja o vsem, kar je novega, njih napaka pa je, da nimajo preglednosti in praktičnega gradiva urejenega ter zbranega. Res je, da sedanji časi pri nas ne bi bili ravno naklonjeni izdaji tako obširne in temeljite praktične knjige, kakor je Freudenbergova, a imeli smo že boljše čase...

Posrečena vožnja skozi Ledeno morje

V 83 dneh iz Vladivostoka v Murmansk -

Dne 28. junija 1934 je odplul v Severno ledeno morje ruski ledolomilec »Lidtkec«, da bi brez prezimovanja v eni poti preplul progo iz Vladivostoka do Murmanska, ki je 9500 km dolga. »Lidtkec« je svojo pot opravil v 83 dneh. Priplul je v Murmansk 20. septembra. Je pač močnejše zgrajen, kakor nesrečni »Čeljuskin« ter ima stroje močne 7000 konjskih sil, medtem ko jih ima njegov tovariš »Sibirjakov«, ki je l. 1932 preplul isto pot v nasprotni smeri, iz Murmanska v Vladivostok, stroje močne le 2000 konjskih sil.

Voditelj ekspedicije je bil prof. Duplicki, njegov asistent prof. Vize in kapitan Nikolajev, znan pomorščak iz Severnega ledenega morja. Na krovu je bilo 78 ljudi. Imeli so na razpolago še dve letali, ki so ju pilotirali možje, kateri so se odlikovali pri reševanju nesrečnih Čeljuskincev. V zalivu Avandinsk se je »Lidtkec« srečal s »Krasinom«. V Petropavelskem na Kamčatki je ostal dva dni od 4. do 6. julija, da je vzel premog in vodo. Nato pa je odplul dalje proti rtu Vellen. Tu je ladja prvič zadela na plavajoče ledovje, ki je prihajalo od severa. Dne 14. julija je »Lidtkec« prišel do zaliva Koljučin, nakar so ga severozahodni vetrovi potisnili v stran ter mu je ledovje oviralo vožnjo. S pomočjo letal se je posadka informirala o stanju ledovja, nakar se je ladja prvič spustila v boj z ledovjem. Konec julija in v začetku avgusta je »Lidtkec« plul skozi morsko ožino pri Laptejevu ter se 4. avgusta vdiral v zalivu Tiki, da bi vzel premog. Sedaj je opravil še dve tretjini poti. Dne 9. avgusta so zopet odpluli proti otoku Samuelu. Tu je »Lidtkec« osvobodil tri ladje: »Staline«, »Pravda« in »Vododarskij«, katere so že od septembra leta 1933 tičale tukaj vklepane v led. Osvobodjene ladje so se takoj vrnile v Arhangelsk. »Lidtkec« pa je nadaljeval svojo pot, ki je bila poslednjemu lažja, ker je 15. septembra dosegel otočje Dikson. Dotlej je opravil kakih 7900 km pota, tako, da mu je ostalo le še 1600 km. Pri otokih Dikson je srečal ruska ledolomilca »Sadko« in »Sjedov«. »Sadko«, ki je bil potopljen

l. 1915 ter čez 18 let dvignjen, je l. 1933 zopet začel voziti. Vozil je člane ekspedicije, ki so prezimili na otoku Kanunemu. »Sjedov« pa je vozil prof. Zamojloviča s 30 sodelavci na Franc Jožefovo deželo in v Severno deželo na znanstveno raziskovanje.

Pet dni kasneje je »Lidtkec« dokončal svojo pot, ne da bi se mu bila med potjo zgodila kakšna nesreča. Ledolomilec »Sibirjakov« pa je med potjo izgubil vijak ter je bil prisiljen napeti jadra in

si pomagati z vetrom. Pri odhodu iz Vladivostoka je prof. Vize izrazil upanje, da bo prišel v Murmansk že v prvi polovici oktobra, kar se je tudi v polni meri zgodilo; saj je prišel v Murmansk že celo 20. septembra.

André Pierre, ki poroča o tej stvari v pariškem »Tempsu«, upa, da bo prišel čas, ko bodo karavane ladij plule ob obali severne Sibirije ter te žalostne pokrajine obujale k veselemu gospodarskemu življenju.

Škotski gorjanci v svojih slikovitih oblekah plešejo svoj narodni ples

Sreča ga zasleduje

Pred nekaj leti je na eni glavnih cest v francoski Nici čisto čevlji mlad in čeden Italijan Pietro Bernardini iz Savoje. Fant je bil tako srečen, da je bil podoben slovečemu filmskemu igralcu, rajnemu Rudolfu Valentinu. Nekega dne se je ob njegovem stojišču ustavil eleganten avto, v katerem je sedela priletna Američanka. Po daljšem razgovoru s njo je mladi Pietro pustil svojo kraljevo in cunje ter sedel v avto. Čez nekaj tednov se je bogata Američanka poročila s njim ter mu prinesla za doto več milijonov dolarjev. Ko je pozneje Pietro s svojo ženo potoval na Angleško, sta slučajno kupila veliko irsko dobrodelno srečko, ki je kmalu nato zadela drugi glavni dobiček v znesku 80.000 funtov.

Pred nekaj dnevi pa je Bernardinijeva žena umrla ter mu zapustila vse svoje ogromno premoženje. Tako je nekdanji enajstletni postal velik bogataš. Sedaj pa poročajo, da mu je neko filmsko podjetje ponudilo 4000 dolarjev tedenske plače, če bi igral glavno vlogo v nekem filmu. Hočejo ga napraviti za novo filmsko zvezdo in za novega Valentina.

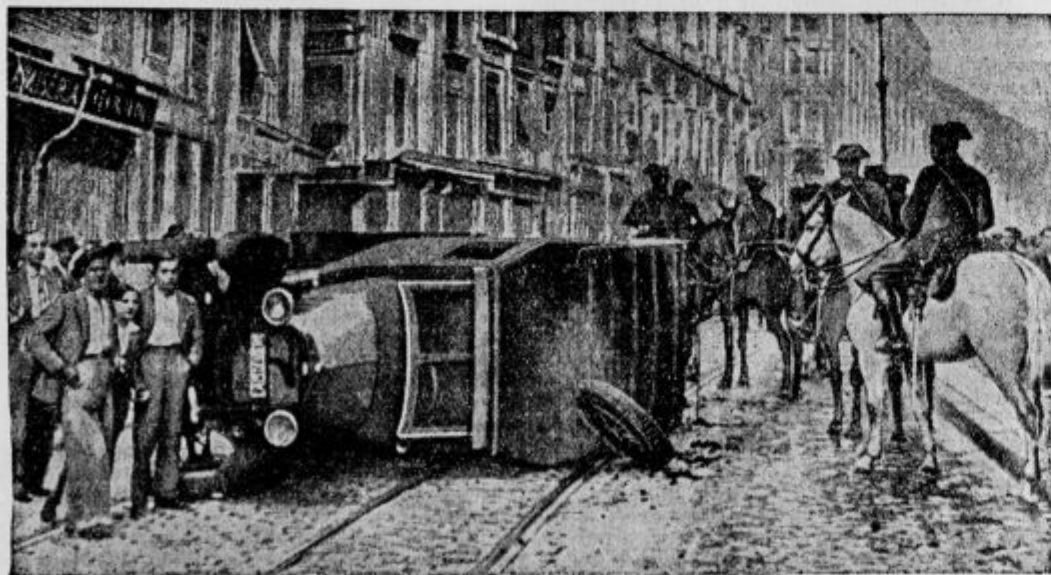
Ali je pa vse to res sreča zanj, to se bo šele videlo.

★

Vaški policaj je aretiral potepuha. Ko ga je vlekli v občinski zapor, je potegnil veter in potepuhu odnesel klobuk.

>Gospod stražnjost, prosim vas, spustite me za hip, da grem za svojim klobukom.<

>Naa, možiček, to pa že ne. Poznamo take navade. Potem mi boš pa ušel, kaj ne? Le kar tukaj ostani, po klobuk pa ti pojdem sam.<

Nemiri na Španskem

Zgoraj:

Te dni doživlja Španija novo revolucijo, katere je baje potlačena. Današnja slika nam kaže prizor iz španskega glavnega mesta, kakršen je v zadnjih časih na madridskih ulicah precej navaden

Spodaj:

Zemljevid Španije z mesti Madrid, Oviedo, Barcelona, Valencia in Eibar, kjer so divjali najhujši revolucionarni boji

Sovjetski režim ponuja mesto kruha

dišave - luksus - ples

>Corriere della Sera« poroča iz Rige o razmerah v Rusiji ter med drugim navaja te podatke:

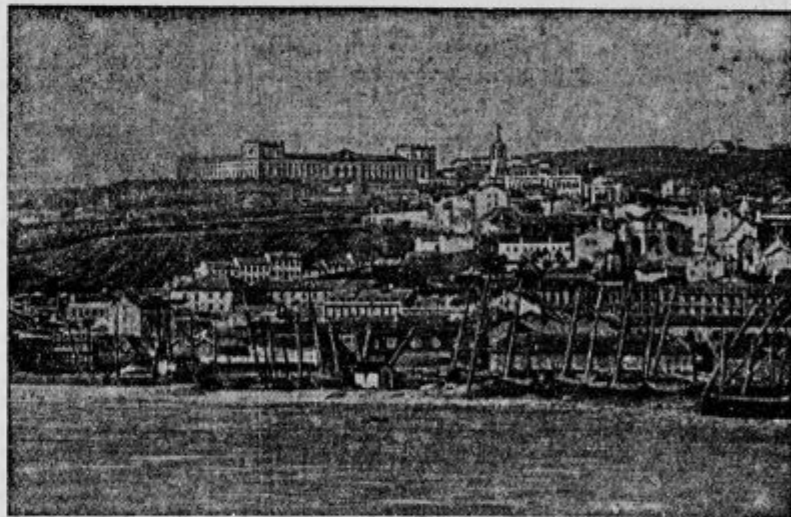
>Pred nekaj časa je bilo naznanjeno, da bodo v Moskvi odprli prvo trgovino s parfumi. Razburjeno pričakovanje ženskega občinstva ni bilo razočarano. V glavni moskovski prometni ulici (Cesta Gorkoga 90) so izpred hiše izginili leseni zidarski odri in zagledali smo trgovino, ki je vsa žarela v luči in se lesketala v ogledalih ter najfinjših kristalnih predmetih množice, katere je ob tem pogledu bila kar zamaknjena. Skozi slepeče svetle izločke lahko pogledaš v trgovino. Tu vidiš najbolj razkošne in najbolj moderne opreme za sobe iz lesa, kovin, kristalov in ogledal, kar te s silo prepričuje, da si kje v bogatem središču Rima, Pariza ali Londona, ne pa v glavnem mestu proletarskega režima. Sila elegantne, čedne in močno parfimirane prodajalke smehljaje se strežejo prvim kupcem. Hudo razsvetljeni napis označja ime trgovine: »Tege«. Da bi množico še bolj privabili, razdeljujejo služabniki v elegantnih livreh in z ljubeznimi posloni majhne reklamne lističe v ruskem in v nekaterih drugih jezikih.

Dogodek, ko so odprli to trgovino, ni ostal brez odziva. »Pravda« je prinesla dolg članek, v katerem naznanja, da sedaj na tisoče steklenic parfuma in kolonjske vode, na tisoče komadov mila in olupševalnih sredstev pošiljajo v vsa pokrajinska središča sovjetske unije, od Bele Rusije do Transkavkazije, od Sibirije do Ukrajine, od Kamčatke do osrednje Azije. Sovjetski parfumi imajo tudi posebna imena, kakor »junaki severa«, grad

sovjeto«, »prekop Belega morja«, »petletka«, »sovjetska ljubečica«, »ledolomilec«, »stotisoči traktor«, »rečja ločitev zakona«, »Stalinov parfumi«, »rečja Mandžurija« itd.

Na cesti Kocmeckij most 14 so odprli novo trgovino, na kateri visi velikanški napis: »Modni atelje«. Na obeh straneh napisa pa bereš: »Najboljši moskovski krojači za gospode in dame. Kozuhi, večerne obleke, najbolj elegantne in nedosežno luksuzne toalete za dame.« To sliko lepo zaokrožujejo še časopisni oglasi in lepaki na zidovih, ki naznanjajo, da so v Sokolnikih odprli lokal, v katerem bodo plesali vsak dan od 9 zvečer naprej.

Kraljeva palača v Lizaboni je pogorela. Zgodovinski grad nekdanjih portugalskih kraljev, imenovan portugalski Versailles, je do tal pogorel. Uničene so umetniške in zgodovinske zbirke neprecenljive vrednosti

Kje človeka čaka smrt

Pred nedavnim je bila v Corunni bikoborba. Matador je ravno hotel zabosti pobesnelega bika, ki se je bliskovito obrnil ter sunil z glavo kvišku. Pri tem je zadel med rogovi meč ter ga z vso silo zagnal v zrak. Meč je rezal zrak z brzino puščice ter se zasadil v srce enega izmed gledalcev, ki je bil takoj mrtev.

Nekaj maroški voznik je na visokem dvokolesnem vozu peljal blago v mesto. Iz dolgočasa si je dolgi usnjeni bič ovil okoli vratu. Bičevnik mu je pa zdrknil iz rok in se zapletel med kolo. Ker je konj vlekel naprej, močni jermen pa tudi ni odnehal, je ubogemu vozu zadrgnilo vrat. Našli so ga mrtvega na vozu.

V Kaliforniji je neki farmar s kosilnim strojem kosil travnik. Zadel je pri tem na neizstre-

ljeno patrono, ki je ležala v tleh. Izstrelak je priletel možu naravnost v prsi. Vendar je bila rešitev še mogoča in je ponesrečeni ozdravel.

Nič novega ni, kadar beremo, da se je ta ali oni zadušil v moki. Dosti takih slučajev je že bilo, da je v velikih valjnih mlinih kak delavec padel v kup moke ter tam našel smrt. Znano je, da se je nekoč v veliki sladkorni tovarni delavec zadušil v kupu sladkorja. Da, celo v zlatu je mogoče najti smrt. Čistilec zlata v Parizu, po imenu Josip Micoulus, je opravljal delo v pariškem laboratoriju. Pri tem je dobil napad ter se zgrudil v kup zatega prahu. Preden je prišla pomoč, je bil nesrečnež mrtev.

Skoraj nemogoče, a vendar mogoče. Nikjer nismo varni pred belo ženo — smrtjo.

Umeten dež

V Turkestanu goje nasade pavole, kateri pa dostikrat zelo trpe zaradi prevelike suše. Zato so se učenjaki že dolgo pečali z mišljjo, ali bi ne bilo mogoče narediti umetni dež. Tozadevne poskuse so začeli v Askabadu, kjer je središče pridelovanja bombaža. Na griču bodo zgradili 65 m visok stolp, v katerem bo električna napeljava visoke napetosti. S pomočjo te naprave bodo povzročili električne nevihte, kar bo imelo za posledico, da bo na zemljo padal dež. To je zamisel ruskega fizika Fedozijeva. Ako bo uspeh tega poizkusa ugoden, bodo take deževne stolpe postavili tudi po drugih krajih Turkestana.

Nova rastlina

Nekemu ameriškemu vrtnarju v državi Massachusetts se je po poizkusih, ki so trajali več desetletij, posrečilo vzgojiti rastlino, ki ima namesto korenin krompirjeve gomolje, namesto krompirjeveke pa paradižnikove stebelne s paradižnikovimi sadeži. Ta nova rastlina rodi zelo zdrav krompir, obenem pa njeno bilje zraste do 3 m visoko ter rodi mnogo več in lepših paradižnikov, kakor vsaka druga paradižnikova rastlina. Vrtnar sedaj še nadaljuje poizkuse, kako bi odpravil nekatere hibe nove rastline. Bilje namreč ovane, kakor hitro začne krompir v zemlji zoreti.

Zamorec — francoski poslanec. Na mesto umrlega državnega podtajnika pride na njegovo mesto v francosko zbornico senegalski Zamorec Galandon Dionf

Anglija, dežela starcev

Anglija ima sedaj kakih 43 milijonov prebivalcev. Kakor na podlagi številnih dokazov statistiki, se to število ne bo vzdržalo. Število rojstev na Angleškem vedno bolj pada. Ze leta 1941 bo na Angleškem precej manj ljudi, kakor jih je bilo leta 1931. Če pojde nazadovanje tako naprej, bo leta 1941 na britanskih otokih živelo dva in pol milijona manj ljudi. To nazadovanje bi življenjsko krepak narod mogel pač premagati. Toda dokazano je, da bo nazadovanje od leta 1941 naprej šlo mnogo bolj naglo. Statistiki so izračunali, da bo Velika Britanija leta 1976 imela samo še 33 milijonov Angležev. Nevarnost za nadaljni zgodovinski razvoj Anglije pa ni samo v tem, da je Angležev vedno manj, ampak tudi v tem, da je starcev vedno več v primeri z mladino. Ze v prihodnjih 50 letih se bo število žensk, ki so stare več kot 65 let, podvojilo. Zaradi tega bo razmerje za mladino vedno slabše.

Prihodnost bo seveda pokazala, če se bodo vse te znanstvene ugotovitve res tudi uresničile.

Anekdota o Goetheju

Weimarski zdravnik dr. Rehbein je o Goetheju izza njegovega bivanja v Karlovih Varih zapisal in ohranil tole prijetno dogodbo: Goethejev zvesti sluga Karel je 27. avgusta zjutraj dobil naročilo, naj prinese dve steklenici rdečega vina z dvema kozarcema in naj postavi eno steklenico s kozarcem na eno okno, drugo steklenico pa na nasprotno okno. Ko se je to zgodilo, se je Goethe začel sprehajati po sobi. V primernih presledkih pa je stopil enkrat k temu, enkrat k drugemu oknu, tam malo postal ter vsakokrat zvrnil po en kozarec. Čez nekaj časa je stopil v sobo Rehbein. Sedaj se je začel tale razgovor: Goethe: »Lep prijatelj stel! Katerega dne pa smo danes? Kateri datum?« — Rehbein: »27. avgusta, ekselencija!« — Goethe: »Ne! 28. avgusta in moj rojstni dan!« — Rehbein: »To pa že ne! Na 28. avgust nikdar ne pozabim; toda danes je 27.« — Goethe: »Ni res! Danes je 28. avgusta!« — Rehbein zelo odločno: »27. je danes!« — Goethe (pozvoni in Karel vstopi): »Kateriga smo danes?« — Karel: »Sedemindvajsetega!« — Goethe: »Da bi se bil — dajte mi koledar!« Čez nekaj časa: »Hudimana! Pa sem se zaman napil!«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pečilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Trgovski pomočnik
agilnega prodajalca mešane stroje, sprejem k manufakturi in konfekciji. Prednost: prost vojaščin, znanje aranžiranja izložb in nemščine. Oskrba v hiši. Podrobne ponudbe z zahtevki in referencami na P. Koren preje Sterk, Črnomelj. (b)

Zbiralec naročil
iščemo! Tudi take, ki že prodajajo trgovcem in pekarnam moko! Ponudbe nasloviti z znamko za odgovor na: Separator — Ljubljana, poštni predal št. 307. (b)

Praktikantinja
poštenih staršev, ki želi pridobiti dobro trgovsko izobrazbo v delikatesi in spekeriji — sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11722. (b)

Žensko osebo
iščemo za obisk privatnih oseb. Potrebno nekaj kavic ali garancija. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zasluzek« 11745. (b)

Vajenci

Vajenka
se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Nastop takoj. Prednost ima oseba iz trgovske hiše. — Josip Lavtižar, Kranjska gora. (v)

Ženitbe

Gospodična
stara do 30 let, ki bi mi posodila 5000 Din za otvoritev samostojne obrtne v Ljubljani, za katero imam obrtni list, bi imela pri meni stalno službo kot prodajalka ali gospodinja. Ženitev ni izključena. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Čakam« št. 11710. (z)

Stanovanja

ODDAJO: Stanovanje
Vseled preselitve se odda takoj dvosobno stanovanje na Glincah, Tržaška cesta 11, v hiši Konzumnega društva. — Mesečna stanarina 450 Din. Vseled s 1. novembrom. (z)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Nagrada

dobi, kdor mi da dober nasvet o dobro iščem predmetu z načrtom proizvoda. — Dopisi naj bodo izpolnjeni z označbo predmeta pod šifro »Nagrada« na upravo »Slovenca«.

Vnajem

Društvene lokale

treh ali več sob, najraje sredina mesta Ljubljane, išče planinsko organizacijo za takoj ali za prvi januar. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Pisarna« št. 11629. (m)

Denar

Telefon 38-10

Posredujem
denar na hranilne knjižice

vseh denarnih zavodov. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (d)

Spomenike
iz skladišča prodaja za hranilne knjižice dobrih zavodov Kunovar, kamnosek, Sv. Križ, Ljubljana. (d)

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

Glasba

Klavirji
prvovrstni instrumenti — različnih vrst kakor tudi lastnih izdelkov že od 11.000 dalje dobite pri R. WARBINEK Ljubljana, Gregorčičeva 5 Dolgoletna garancija. — Prodaja na obroke tudi proti bančnim knjižicam. Strokovniška popravila in uglaševanje izvršujem točno in ceno. — Naice-nejša izposojevalnica.

Posestva

Hišo
z malim posestvom prodam ali dam v najem. Cena 62.000. Za odgovor znamka. Vrščaj, Rajhenburg. (p)

Krasne parcele
500—1000 m² velike, na prometni točki za Bežigradom — prodam takoj proti gotovini, deloma hranilne knjižice. Pojasnila v trgovini Felber za Bežigradom. (p)

Več stavbnih parcel

v Trbovljah, ob glavni cesti, prodam na vložne knjižice tukajšnjih denarnih zavodov. Istotam na prodaj tudi enonadstropna hiša ob glavni cesti na križišču, primerna za vsako obrt. Polovico v gotovini, donos 26.000 Din — cena 210.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« št. 11563. (p)

Lepo posestvo

v Savinjski dolini — se prodaja. Oddajo se tudi posamezne gozdne, travniške in stavbne parcele po želji kupcev. — Martin Drev, Drešnja vas, Petrovče. (p)

Gozdno posestvo

blizu Zagorja ob Savi, ca. 66 johov, bukov gozd, dozorel za zimo, 12 johov 30 let nasajenih smrek, ca. 300 m² smrekovega lesa za sečno — prodam za ceno 70.000 dinarjev na vložne knjižice dobrih denarnih zavodov. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ugodna prilika« št. 11564. (p)

Kupimo

Časopisni papir
star — kupi železnina Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Zimska jabolka
Ia. štajerska iz konjiškega, slovenjegraškega in mariborskega sreza, strogo sortirana po debelosti in sortah, skrbno pakovana v zabojih, netto prodaja (brez zabojar), sorte: ananas reneta, belfler, ribstonovec, harbertova reneta, zlata parmena, voščenska, baumova reneta, kanadka, mošangar, bobovec itd. — vedno v zalogi po zmer- ninih in stalnih cenah. — Stalna razstava sadja! Ogled vsakomur prost med poslovnimi urami. Kmetijska družba v Ljubljani, Novi trg 3.

Vsem

brezobvezen ogled zaloge, kjer najugodnejše kupite ali prodate nove in rabljene predmete. »Prilika«, Kersnikova 7, poleg Slamiča. (l)

Prodaj:

majhno pisalno mizo, tri pletene stole, mizico ter svetilno stojalo, lepo moško suknjo, lepo boo skunks. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11729. (l)

Pisalne mize

velike, trgovske stelaže, omare, pult, stole, telefonski aparat — prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11623. (l)

Širite »Slovenca«!

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Ne navajajte otrok,

ki bolehalo na prebavnih organih, na falzificirane grenčice, nego jim dajte kozarček naravne, domače Jordan grenčice z malo soda-vode. Lastnik Rupp, Belgrad, Kn. Mihajlova št. 16.

Telefonski aparat

nov, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11624. (l)

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE
DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

ABC

PRVI IN EDINI LICITACIJSKI ZAVOD

LJUBLJANA, MEDVEDOVA CESTA

ŠT. 8, TELEFON 24-44

(poleg Gor. kolodvora)

Zopet nove partije damskih čevljev, snežk in galoš po izredno nizkih cenah.

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da je naša nad vse ljubljena soproga, mamica, hčerka in sestra, gospa

Zupančič Franciška roj. Černe

danes ob pol 5 popoldne, v 33. letu starosti, po dolgi, mukopolni bolezni, previdena s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb se bo vršil v torek 9. oktobra ob 10 dopoldne iz hiše žalosti Kamnica št. 11 na pokopališče k sv. Agati. Priporočamo jo v molitve in blag spomin.

Kamnica, dne 7. oktobra 1934.

Zupančič Ivan, soprog; Verica, hčerka; Valentin in Franciška Černe, oče in mati; Angela, sestra — in ostalo sorodstvo.

Umrli nam je naša mama, gospa

Frančiška Ličar

danes 7. t. m., previdena s sv. zakramenti, v 74. letu starosti. Pogreb bo v torek 9. oktobra 1934 ob 5 popoldne iz hiše žalosti na Raki pri Krškem.

Raka, Sarajevo, Ljubljana, Cerklno, dne 8. oktobra 1934.

Ing. Milan, banski svetnik, geometer Karel, sinova; učiteljica Pavla, hči; vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA. Ob težki izgubi našega nepozabnega sina in brata, gospoda

JOŠKA AUŽNERJA

akt. art. podnarednika

se vsem, ki so nam stali ob tej težki uri na strani, najprizrenejše zahvalujemo. Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so ga obiskovali v dolgi bolezni, č. duhovščini za spremstvo na zadnji poti, častni četi vojaštva, vsem darovalcem prekrasnega cvetja in vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku.

Vsem skupaj Bog plačaj!

Celje, dne 8. oktobra 1934.

ZALUJOČI OSTALI

ZEPHIR-PEČI

so neobhodno potrebne povsod, kjer se želi kuriti z drvmi

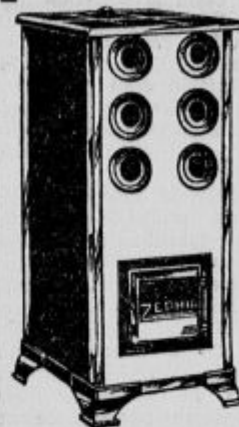
poceni higijensko in udobno

PROIZVOD

tovarne peči, štedilnikov in emajla

ZEPHIR d. d., SUBOTICA

Zahtevajte brezplačne prospekte!

Samoprodaja:

Za Ljubljano:
Venceslav Breznik,
Stritarjeva ul. 7

Za Celje:
D. Rakusch

Za Maribor:
Pinter & Lenard

»ALGA« ZA MASAŽO PROTI REVMAZMU, ISIASU, BOLEČINAM V KOSTEH, ZBADANJU IN RAZTEZANJU MISIC

Na dlan roke si izlijte nekoliko »Alge« ter drgnite vzdolž mišic oni del telesa, kjer občutite bolečino. Ko se je dlan ogreela in posušila, jo namočite nanovo in zopet drgnite. Tako ponavljajte večkrat, nato pa ovijte nadrgnjeni del telesa z volneno krpo ali robcem. Masirati je treba dva do trikrat dnevno, po potrebi tudi večkrat. Že po prvih masiranjih boste imeli prijeten občutek in olajšanje bolečin. Kakor hitro občutite tudi najmanjšo razpoloženo in raztezanje, nadrgniti telo z »ALGO«, ker je to lahko pričetek težkega obolenja, ki ga boste z malo »ALGE« preprečili.

»ALGA« se dobi povsod. — 1 steklenica 14 Din (Reg. s. br. 18117-32.)

Zastonj na morje

pojde v prihodnjih počitnicah

„Vrtičev“ naročnik

ki pravilno reši uganke v vseh desetih številkih in je izbran. — Dostoj sta izšli 2 številki novega letnika. Celoletna naročnina Din 15.—, s prilogo »Angelček« Din 20.—

Naroča se v upravi (H. NIČMAN) v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2.

STARŠI!

Otroku, ki obiskuje šolo, dajte, ako je slaboten, poučiti vsak dan jutraj in zvečer malo žličico okusnega »Energin«, za krepitev krvi, živcev in teka. Otroci, ki redno jemljejo »Energin«, imajo dober tek in so odporni zoper vsa obolenja. »Energin« za lažanje krvi, živcev in teka dajte dekletu med 10 in 17 leti, ako je slabotno. To je prehodna dekleška doba, ko se mora vsako dekle okrepiti »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki nima teka. »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki je malokrven.

»ENERGIN« se dobi v lekarnah v steklenicah po pol litra; 1 steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 19.147/33.

Alja Rahmanova: 43

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

»Obdržala sem svoje rodbinsko ime, on je privzel moje. Pisal se je Veselkov, zdaj se piše Volkov!«

»Kje pa stanujeta?«

»On stanuje v dijaškem domu, jaz imam pa malo sobo pri nekem doktorju. Soba je tako majhna, da bi oba nikakor ne imela prostora v njej kljub pogovoru o pohlevnih ovcah. Kadar zabrepeči po meni, pride k meni, sicer se pa shajava na vseučilišču. Danes je pri meni delal izpit in je padel. Tako se zgodi, če se ukvarjaš z medenimi tedni, namesto da študiraš! Bil je nekoliko presenečen, ko sem mu odredila začeti (potrdilo, da je napravil izpit), jaz sem pa rekla: »Ljubi moj, tu najine družinske prilike ne pridejo v poštev; vseučilišče je vseučilišče!« Sedaj sem mu za tri dni sploh prepovedala priti v mojo sobo, zakaj v soboto ima izpit iz »historičnega materializma« in bo brezpogojno padel, če se bo pečal z menoj, namesto z Buharinom (komunistični teoretik, ki je epikal takrat zelo rabljeno učno knjigo).«

Tako je kramljala dalje in nazadnje je rekla: »Oh, Alja, kako sem srečna, ne morete si mi-eti! Ze zavest, da me tako zelo ljubi! In potem — in potem, saj bi tako rada dobila otroka; žena brez otroka, to je na vse zadnje čisto nemogoča stvar. Vi veste, kako zelo ljubim svojo znanost, ampak, po pravici povem, vsega Kanta in vsega Bergsona bi dala za par mokrih plenice...«

1. decembra 1922.

Po mestu kroži sedaj prav čedna anekdota; prišla je baje iz Južne Rusije in ni anekdota, ampak dejstvo.

Na nekem zborovanju je komunist na vse pretege poveljeval paradiz sovjetskega delavca in alikal prejšnje čase z najtemnejšimi barvami. Po debati, ki je sledila predavanju, je stopil na oder neki delavec in rekel:

»Tako, tovariši, tu imam palico. Ta predstavlja carsko dobo. Tole zgoraj, držaj, so buržuji, spodnji konec, to so sleparji, izvržek človeške družbe, palica sama, to smo mi delavci in kmetje. Tako torej je bilo pod carji in pazite — obrnil je palico, da je bil držaj spodaj — »tako je sedaj!«

3. decembra 1922.

Končno smo se le morali ločiti od Vase; nismo mogli več izhajati z njo. Dobili smo drugo služkinjo; ime ji je Dunjaša in ima dolgoletna dobra poseleka izpričevala. Upam, da bom končno popolnoma prosta težjih domačih del.

5. decembra 1922.

Danes sem na potu iz vseučilišča domov videla »državljanke« pogreb, to je, pogreb brez duhovnika. Tako večinoma pokopavajo prietaše komunistične stranke.

Mrlič je bil očividno neznan član stranke, kajti le malo ljudi je šlo za pogrebom, dve, tri ženske in nekaj moških v vojaških plaščih. Vsi so gledali mrko in nevoljno, na obrazih se jim je poznalo, da s tem, ko gredo za krsto, vrše samo službeno dolžnost. Mrlič je ležal v odprti rdeči krsti; bil je mlad človek; v okamenelih potezih bledega obličja je bil izraz največje brezupnosti. Še nikdar nisem tako globoko občutila brezupnosti smrti in kar smešno se mi je zdel napis na krsti: »Veselo gremo komunisti v smrt!«

23. decembra 1922.

Med današnjim večerom pri profesorju Georgiju Aleksandroviču sem se za nekaj časa odstra-

nila iz obednice in šla v kuhinjo, kjer je gospodinja Jekaterina Pavlovna. Izrekla sem ji svoje občudovanje, da more zadočiti tako mnogim in raznovrstnim zahtevam. Ona je rekla:

»No, vse lahko dosežeš, če le res hočeš, z vsemi silami hočeš. Radi bi vedeli, kako vse to naredim? Seveda ni lahko tako gospodinjiti, toda sedaj pozimi gre prav lahko. V nedeljo nakuham za ves teden in v nedeljo tudi izplakujem posodo prejšnjega tedna. Posebno težko je seveda sestaviti jedilni list za ves teden, da se jedi ne ponavlja. Imam sicer prav dobro kuharsko knjigo, nimam pa živil. Nekoč sem brala, da se tistim, ki duševno delajo, posebno priporoča rastlinska hrana, zato skušam iz zelja, repe in kaše napraviti kar največ različnih jedi. Velike težave imam tudi z lesom, ker je moker in se nerad vname, in vrh tega so polena tako debela, da jih moram razklati, drugače ne gredo v našo peč. Potem letam ves dan po mestu, da imam predavanja v INOju in na Rabfaku. Zvečer se moram pobrigati še za družbo, saj veste, da je za učenjaka zelo važno, da se more s kom razgovoriti; zato si moram vedno beliti glavo, koga bi povabila ali katera povabila naj bi mi sprejeli. Ko pride končno ura, da se lahko uležim, zaspij ko klada. Toda srečna sem, zakaj s svojim delom omogočam možu, da se lahko vsega posveti znanosti. Ponosna sem, da je sedaj v R... in morda v vsej Rusiji on edini učenjak, ki še vedno lahko tako nemoteno in sistematično znanstveno dela, ko pred boljševiškim gospostvom.

3. januarja 1923.

Povsem nepričakovano je danes prišlo po poštni pismo od Natašinega knjaza. Sporočil ji je, da se je Tošji posrečilo doseči zanj dopust iz koncentracijskega taborišča, da pa se hoče poročiti le z Natašo, ker ljubi le njo. Zamislila se je s pis-om v roki in rekla končno:

»Res ne vem, kaj naj storim... Ali naj vzamem kakega tovarišča? Zarjavela devica pa tudi nočem ostati...«

★

Zdravnico, ki sem bila med porodom na njenem oddelku, so zaprli. Ena njenih pacientk, ki jo je zdravila zasebno, je umrla za zastrupljenjem krvi; bila je žena odličnega strankarja. Očitajo ji zanikrnost.

23. januarja 1923.

Danes sem srečala na Trockijevi ulici Jekaterino Pavlovno. Bila je zelo mrzlo in videla sem, da jo zebe v ponošenem kožuhu.

»Kaj je z vami, Jekaterina Pavlovna,« sem jo vprašala, zakaj zdelo se mi je, da je bledejša ko sicer in da ji je obraz skoro zmeden.

»O, nič, grem samo malo na sprehod!«

»Vi pa na sprehod? Od kdaj pa?«

»Šla sem malo ven, ker ima moj mož z asistentko neko delo... A, kaj, čemu bi se Vas ar-movala? Šla sem, ker hoče biti z njo sam. Obljubila sem mu, da ga ne bom ovirala v njegovih zasebnih poslih, in ostala sem pri dani besedi... Toda hudo mi je, lahko mi verjamete!«

»Toda, čemu potem pohajkujete po mestu? Saj gresta lahko n. pr. v knjižnico!«

»Nak, ne morem! Nikogar ne maram videti, moram se pregibati; in čim bolj je mrzlo, tem bolj!«

»O, uboga Jekaterina Pavlovna!... In bodete morali še dolgo tako postopati?«

»To je različno... Včasih pridem domov, pa moram še enkrat z doma... Marsikdaj se ništa bila zadosti dolgo sama...«

Ali ste že poravnali naročnino?

Urednik: Viktor Cenčič.